

Po. no 6551 *W. W.*

G E D I C H T E N.

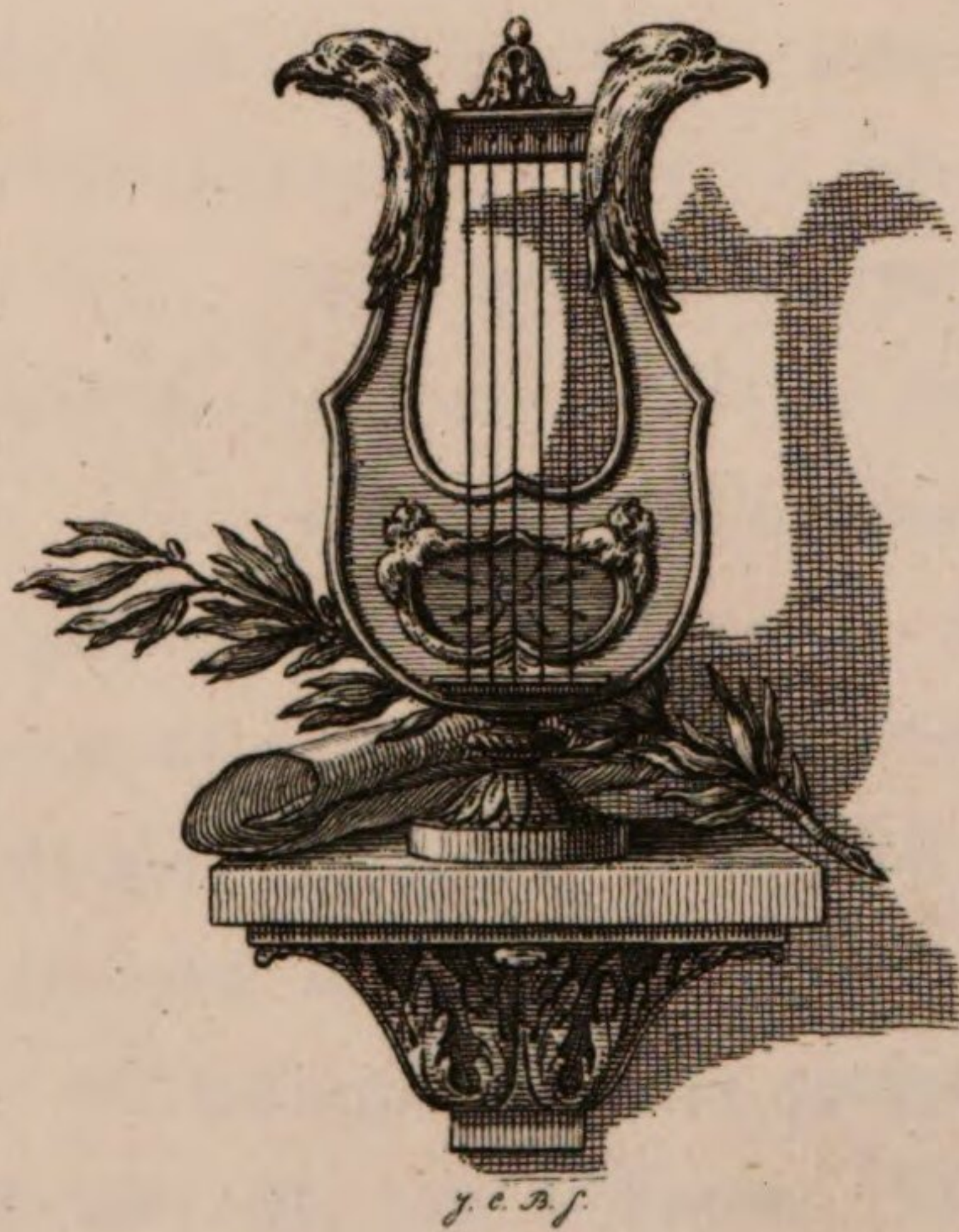
GEDRUKT BIJ G. A. SPIN.

GEDRUKT BIJ G. A. SPIN.

G E D I C H T E N

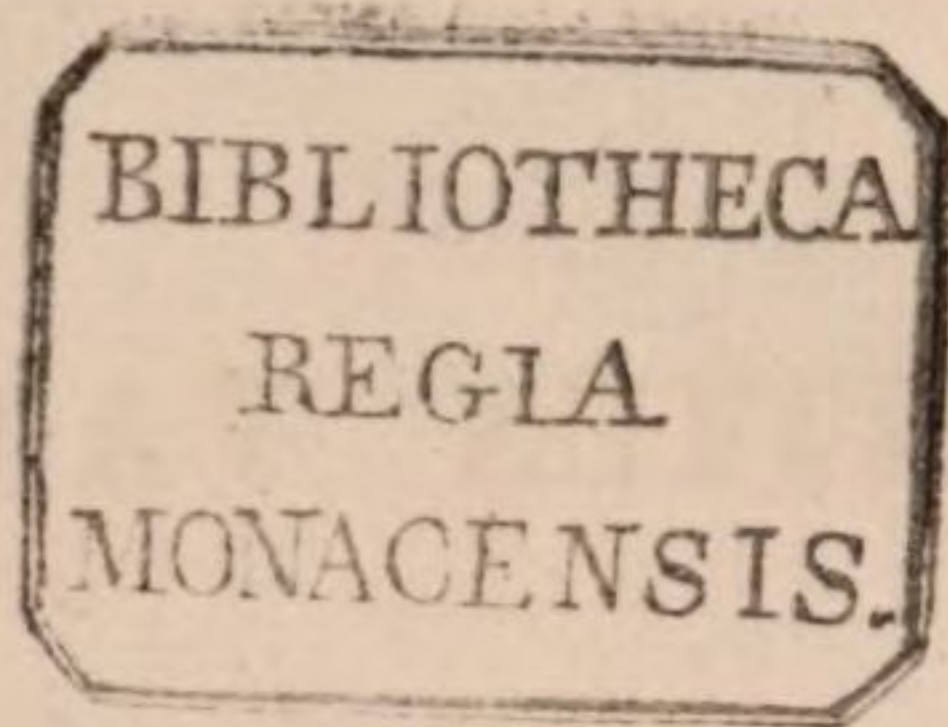
V A N

PRUDENTIUS VAN DUYSE.

Te 'S GRAVENHAGE,
bij J. IMMER ZEEL, JUNIOR.

1831.

V O O R R E D E.

Dat ik bij de uitgave van een bundel Gedichten in Holland, meer aanspraak dan iemand op gunstige toeeffelijkheid meen te hebben, ontken ik niet, en vind ik zeer natuurlijk. Trouwens de zuid-Nederlander, (men sta mij toe dezen naam nog eens te gebruiken!) heeft bij het beoefenen der Nederlandsche Taal- en Letterkunde, met schier onoverkoombare moeilijkheden en tegenkantingen te worstelen. Men veroorlove mij deze stelling hier beknoptelijk te ontwikkelen.

De vlaamsche taal moge eene, hoe ook verwaarloosde, toch onmiskkenbare, zuster der hollandsche tale zijn; zoo als zij algemeen gesproken wordt, is zij een volslagen *patois*, en is, vooral bij den stedeling door het overvloedige gebruik der basterdwoorden, misvormd; gesproken, staat zij niet zelden tot het zuivere nederduitsch, als het waalsch tot het fransch. Dit verplicht hem, die zich in België op de taal van HOOFD EN BILDERDIJK wil toeleggen, dezelve geheel en al gelijk eene vreemde taal, aan te leeren. Ten sterkste verhinderen hem de uitdrukkingen en spreekwijzen bij zijne landgenooten in zwang, om een' zuiveren neder-

landschen stijl te verkrijgen: slechts door bijzondere oplettendheid en opzettelijke taalbeoefening, kan hij zich bij het schrijven het ingewortelde spreekgebruik afwennen van hetgene men, even als in het belgische fransch, *flandricismen* zoude mogen noemen.

Letterkundige modellen treft de Vlaming bij zijne landgenooten niet meer dan aanmoediging aan. Een groot deel hunner waant de fransche taal volkomen magtig te zijn, enkel omdat zij met de gronden der moedertaal volstrekt onbekend zijn: het veracht dezelve, of is er ten minste vrij onverschillig voor.

Doch het is geen wonder, uit hoofde der wanluiddendheid en dorperigheid van het gesprokene vlaamsch, dat de Belg zich schaamt, om in ieder fatsoenlijk gezelschap eenen of anderen der tongvallen van hetzelfde te bezigen, die zich slechts door mindere of meerdere platheid onderscheiden; geen wonder derhalve, dat hij tot het fransch, ligt oppervlakkig uit den mond aan te leeren, zijnen toevlugt neemt, en eene taal mis kent, waarvan de rijkdom zich slechts aan hare opzettelijke beoefenaars dagelijks meer en meer ontsluit. Dit heeft nu ten gevolge, dat die Gallomansche Belgen al de nederduitsche werken, wier stijl zich boven hunne alledaagsche brabbeltaal verheft, voor *hooghollandsch*, dat is, voor onverstaanbaar door Belgen, uitkrijten, en schamper verwerpen. Ja, niet zelden klimt hunne aartsdomheid tot die hoogte, dat hun-

ne waanwijze taal-Areopaag het Hollandsch voor onduidelijk en onbegrijpelijk, zonder hooger beroep, verklaart.

Zoo verwijst en verschopt het talrijke kroost der vooroordeelen en der onkunde, in het vaderland van KILIAAN, de zuivere nederduitsche spraak; zoo wedijveren taalkundige dompers tegen die onuitputbaar rijke taal, van welke de Nestor onzer Dichtkunde, met meer kennis van zaken, zegt: » er is mij geene taal bekend, » waarin eene zoodanige innige zielkennis en diepe » wijsheid ligt opgesloten, en die zoo zegenrijk voor » verstand en hart is. En eene zoodanige taal veracht » en miskent men, en verruilt ze voor het fransch (*).

Wel is waar, dat er, vooral in west-Vlaanderen, (waar ook het vlaamsch zuiverder dan in andere deelen van België gesproken wordt,) menige Rhetorijken bestonden, grootendeels onder NASSAU uit hunnen doodslaap verrezen; dat die kamers en genootschappen, wien het niet aan ijver, maar ook niet aan wansmaak ontbrak, tooneel- en dichtkunststrijden uitschreven; en dat men er menige liefhebberij-tooneelisten aantrof, die meestal mede Rederijkers waren. Doch in het algemeen behoorden die ijveraars der goede zaak tot de volksklasse, en waren van eene letterkundige opvoeding verstoken geweest: dit deed hun wel des te meerder eer aan, maar belette tevens, dat zij eenigen invloed op de, zoogenaamde, beschaafde wereld uitoefenden.

(*) *Nederduitsche spraakleer*, blz. 189.

Behalve dat de Rederijkers bij en sedert hunne gezegende ontwaking het stof der eeuwen nog niet afgeschud hadden, moesten de Liefhebberij-tooneelisten, die zich ongelukkig meest met vertalingen uit het fransch of hoogduitsch ophielden, en met den taalhaat van beschaafde domooren, en met de banbliksems der geestelijkheid worstelen. Beter zag het er uit met de letterkundige genootschappen van Gend, Brugge en Antwerpen: maar kan de invloed van enkele genootschappen, hoe verdienstelijk anders ook, iets te wege brengen tegen dwaze, ingekankerde volksbegrippen, door meisjes en vrouwen, die niets dan fransche romans lezen, en slechts fransche romancen zingen, toegejuicht, en waarin raddraaijers, die er een staatkundig belang bij hebben (*), het volk dagelijks *con amore* stijven?

Wat de vlaamsche sermoenen betreft, dezelve kunnen wel, uit hoofde hunner algemeenheid, ten bewijze strekken, dat de vlaamsche taal de volkstaal der Vlamingen steeds geweest is en blijft; doch, daar zij op eene voor het volk bevatbare wijze gehouden wor-

(*) Ten getuige strekke het werkje: *Lettre à M. ERNEST MUNCH, sur la langue dite des Pays-Bas, par SILVAIN VAN DE WEYER, avocat, conservateur de la Bibliothèque de Bruxelles et des manuscrits du Roi, Professeur de philosophie au Musée, membre de la commission chargée de la publication des monumens inédits de l'histoire du pays, et l'un des Rédacteurs du Courrier des Pays-Bas, Bruxelles 1829.* De Heer WILLEMS heeft dien brief zegvierend beantwoord in zijn werkje: *de la langue Belge.*

den, vorderen zij gelukkig zoo van den prediker, als van den aanhoorder niets meer dan eene gewone, dat is, hoogstgebrekkige taalkennis.

De enkelen, die in België iets, behalve de dagbladen (allemands kost!), lezen, nemen de fransche schrijvers te baat; wie er Nederduitsch leest, behoort meestal tot de geringere klassen, en bepaalt zich tot *het palmenhof* of een dergelijk gebedenboekje, tot *Pater POIRTERS Masker van de wereldt*, of soortgelijke werken: de beminnelijke vader CATS heeft mede onder die klasse nog zijne lezers. J. HARDUYN, L. DE MEYER, DE SWAAN en anderen, kent men er zelfs niet eens bij name. Meer hoop tot aanwinst in de beoefening, of ten minste hoogschatting der vaderlandsche Letterkunde, vatte de echte zuid-Nederlander op, als hij het oog op de aankomende jeugd sloeg, die nu voor eerst een doelmatig vaderlandsch onderwijs genoot. Dan genoeg hier over.

De hierboven, slechts als ter loops, aangestipte aanmerkingen kunnen genoegzaam bewijzen, dat de nederlandsche Belg, die zich zelfs tijdens de vereeniging, voor Holland zoo noodlottig, op vaderlandsche Taal- en Letterkunde wilde toeleggen, en tegen den, alles medeslependen, stroom der onverschilligheid, domheid of kwaadwilligheid oproeijen, door iets meer zelfs dan belangloozen ijver moest bezield zijn: de gloriezucht althans kon hem tot drijfveer, noch tot prikkel verstrekken.

En niettegenstaande die worsteling, koesterden zuid-Nederlanders de hoop, dat zij, als hunne geleerde noorderbroeders, ook eens schrijvers in de landtaal zouden bezitten, op wien zij zich zouden mogen verheffen. De Dichtkunstbeoefenaars groeiden aan: Gend bezat D'HULSTER en VERVIER; Antwerpen, WILLEMS, SERRURE en DE VISSCHER; Lier, WOUTERS; Beveren, RENS; Eecloo, LEDEGANCK; Thielt, DE VLAMINCK; Brugge, VAN LOO; Ninove, F. DE VOS; Kortrijk, DOORNAERT en HOFMAN; Deerlijk, REINIER; Nieuport, MEINEN VAN DE CASTEELE; Staden, D. DE SIMPEL; Yperen, LAMBIN; enz., die zich allen door hunne gedichtjes of gedichten min of meer gunstig bekend gemaakt hebben. Lokeren had VAN RYSINGEN te vroeg verloren. Dixmuide mogt zelfs in Jufvrouw MARIA DOOLAECHHE eene jeugdige, bekroonde Dichtbeoefenaarster bezitten, die ik het genoeg had van, op mijne voordragt, tot eerelid der letterkundige Genootschappen van Gend en Antwerpen te zien benoemen; een eere-titel, die haar later ook door de Letterkundige Maatschappij van Brugge verleend werd (*).

Thans is waarschijnlijk voor een onberekenbaren tijd de verdere beoefening, althans de verdere verspreiding der vaderlandsche letteren in zuid-Nederland den

(*) Er komen gedichtjes van haar voor in den *Belgischen Muzen-Almanak*, Gend 1830. Alsmede in den *Almanak voor Blijgeestigen*, Brussel 1830, blz. 131, en in den *Almanak aan luim en ernst gewijd*, Gorinchem 1831, blz. 162.

bodem ingeslagen. Ook die toekomst is omneveld en ontmoedigend.

Ondanks tegenkantingen van allerlei aard, was mij de beoefening onzer Dichtkunst, behalve die der latijnsche en fransche, van jongs af aan eene behoefte voor mijn hart, waaraan ik, ver van het gewoel der menschen, in mijne zalige eenzaamheid, voldeed. Bedrieg ik mij niet, ik genoot de eerste in België de streelende eer, van door Z. M. den Koning de opdracht van een dichtstuk, zijnde een *tafereel van den heldenmoed der Vlamingen tegen de Franschen, onder GUI VAN DAMPIERRE*, in 1824 door de Letterkundige Maatschappij van Brugge bekroond, gunstig te zien aanvaarden. Thans meen ik insgelijks de eerste Belg te zijn, die, sedert de vereeniging en losscheuring van Zuid en Noord, het bestaat een bundel Gedichten op een vreemden bodem vervaardigd, in Holland uit te geven. Met regt en rede mag ik met den vader der Nederduitsche Dichtkunde, JACOB VAN MAERLANT, tot den Hollandschen Lezer zeggen:

*Ende om dat ic vlaminc ben,
Met goeder herte biddic hen,
Die dit dietsche sullen lesen,
Dat si miins genadich wesen;
Ende lesen sire in somich woort,
Dat in het land es ongehoort,
Men moet om de rime souken
Misselike tonghe in bouken.*

Over eenige der Dichtstukken hier opgenomen, zij nu met één woord gewaagd.

Het eerste dichtstuk werd ingezonden ter mededinging naar den gouden eerpenning, uitgelooft door het koninklijke Genootschap *Concordia* te Brussel, uitsluitend aan de Zuid-Nederlandsche Dichters (of liever Dichtkunstbeoefenaars), die het beste *lofdicht op de Nederlandsche Taal* zouden vervaardigen. Buiten mijne verwachting werd mijn werk bekroond (*).

Het volgende dichtstuk maakt den eersten zang uit van een berispdicht (een hekeldicht was het niet,) in het voorleden jaar te Gend uitgegeven, onder den titel van: *de wanorde en omwenteling op den vlaamschen zangberg, in vier zangen, met eeuwigdurende aantekeningen*. Ik wilde eene poging doen, ter bevordering onzer Letterkunde in Vlaanderen, en ter bestrijding van den nog heerschenden wansmaak bij onze Rederijkers

(*) Het is uitgegeven door het Genootschap, met aantekeningen, te Brussel bij SACRÉ 1829.

Hier zij alleen aangemerkt dat men, ter opheldering van de er in voorkomende dichtregels:

*De Groot! uw spreuk blinke uit: den kindren onder 't mallen
Mag 't nieuwgeschepte woord hoe treffend ook ontvallen, enz.*

na kan zien HUIG DE GROOT, vergelijking der gemeenebesten, vertaald door MEERMAN, D. III, blz. 99, enz., en SIEGENBEEK, *verhandeling over den rijkdom en voortreffelijkheid der Nederduitsche taal*, blz. 102, enz.

Ik dacht te gunstiger over den goeden uitslag dier poging, om dat de grofste dagbladhatelijkheden haar loon werden: want gelijk BOILEAU zegt: *le pis pour un ouvrage n'est pas qu'on en dise du mal, mais qu'on n'en dise rien*. Thans zal die gewenschte omwenteling zoo ligt niet gebeuren.

Het spotteeken (i), dat in dit tweede dichtstuk voorkomt, is eene nieuwigheid, die misschien der navolging niet onwaardig zal geacht worden.

Het stukje: *de Moeder te Waterloo*, en de tegenhanger er van, zijn hun bestaan verschuldigd aan de gewoonte, door mij sinds jaren getrouw nagekomen, om den 18^{den} Junij door de uitgave van een toepasselijk vers te vieren.

De romance *de Vriend van den Arme* heeft eene geschiedenis ten onderwerp, te Koppenhagen in 1759 voorgevallen. Degene van *den Leeuw van Florence* gebeurde op het einde der achttiende eeuw.

In *de Kindermin* bezong ik een verhaal, waarvan wel VALERIUS MAXIMUS reeds gewaagd, maar dat, volgens de overlevering, ook te Gend te huis behoort. Trouwens een *bas-relief*, dat de daadzaak voorstelt, versiert nog ten huidigen dage binnen die stad de gevangenis, genaamd *de Mammelokker*.

De romance: *Lyderik de Buck*, is zamengesteld naar aanleiding van het verhaal, dat in de meeste vlaamsche Chronijkschrijvers voorkomt.

Voor dat ik van den Lezer afscheid neem, heb ik nog een dierbaren pligt te volbrengen, namelijk den pligt der dankbaarheid.

Den talrijken Inteekenaars op deze Gedichten zij mijne erkentelijkheid toegebracht! moge ik hunne overspannen verwachting niet geheel en al te leur gesteld hebben! mogen de vaderlandsche gevoelens, die er in doorstralen, en wier algemeene opwekking mijn doelwit bij het vervaardigen derzelve geweest is, tegen de zwakheid mijner zangen eenigzins opwegen!

Steeds zal ik mij met hartgrondigen dank de bliken van belangstelling of vriendschap herinneren, die de Letterkundige Heeren TOLLENS, MESSCHERT, VAN DER HOOP, VAN HARDERVIJK, DE VLETTER, JAN VAN WALRÉ, WARN SINCK, ROBIDE VAN DER AA, VAN ENST KONING, DE JONG, VAN PELLECOM EN WAP, benevens de latijnsche Dichters, de Heeren HOEUFFT EN VAN ROYEN, en de Hoogleraren TYDEMAN, SCHRANT EN VISSCHER mij bewezen hebben.

Eene welverdiende hulde zij mede aan den verdienstelijken Uitgever en Drukker gewijd, wegens hetgene zij zoo willig tot de uitgave van het werk eens vreemdelings hebben willen toebrengen!

De hemel zegene hen allen met al het heil, dat mijn nederlandsch hart hun in zoo ruime mate toewenscht! zie dáár de warme bede des jongelings, die hen nimmer zal, nimmer kan vergeten.

P. VAN DUYSE,

J. U. C.

Lofdict

OP DE

NEDERLANDSCHE TAAL.

't Aâm't alles hier gevoel: voor Wodan's bloedaltaren
Spande eens welligt de Bard hier vaderlandsche snaren.
Hoe stil en statig zijt ge, o eeuwenheugend bosch!
Ik wring mij op uw' grond van 't zinlijke aardsche los;
U groet ik. De avond daalt; weêr kan ik tot u komen,
Waar ik zoo menig uur in vreugde weg mag droomen,
Als ik met eedlen trots het Voorgeslacht herdenk,
En Neêrlands Zangrenkoor mijn dankbre hulde schenk.
Weêr slaat het uur der rust voor mij na 't daaglijksch zwoegen;
'k Smaak op dit eenzaam plekje een onvergald genoegen.

Ontroerd, herdenk ik nog dit onvergeetbaar uur:
Geen wind beroerde 't loof, en plegtig zweeg natuur.
Ginds zat ik aan de zij' mijns vaders; opgetogen,
Las ik een reine vreugd in zijne ontfonkelde oogen,

En teeder klonk zijn stem, uitvloeisel van zijn hart:
» Hier vond ik dikwijls heul in de overstelpte smart,
» Toen dwinglandij ons regt en heil durfde onderdrukken,
» Maar Vondel's Zonen voor haar staf niet kon doen bukken.
» Hier leerde ik u, mijn zoon, de onsterfelijke Taal,
» Die onze boeijen deelde, en onze zegepraal.
» Toen de aarde kermde om wraak, kon ik, hier neêrgezeten,
» Ver van het krijgsgewoel, er de aarde soms vergeten.
» 'k Zocht in 't verleden troost, en, Helmers in de hand,
» Verhief ik mij op de eer, en kunst, en Taal van 't Land."

De hoogtijdsdag verjaart, zoo schitterend aangebroken,
Waarop die gouden taal door Willem werd gewroken,
En in haar regt hersteld. 'k Schonk haar mijn hart sinds lang;
Bezielde 't dichtvuur mij, ik wijdde haar mijn zang.
O Taal van 't Voorgeslacht, o Vaderland, o Vader!
Gij vloeit als tot één beeld te zaam. Ik treê het nader,
't Geliefkoosd boomgewelf. Welaan! er uitgerust,
Doch enkel vreugd gesmaakt, nu ons de vrijheid kust.
Daar spreidt het hangend groen de schaduw om mij henen;
Ik denk aan Nederland: mijn zorgen zijn verdwenen.
Maar hoe! van waar het vuur, dat door mijne aadren bruist?
Is 't de adem van een God, die door het loover ruischt?
Hij kan 't ontvlamd gevoel door heilige inspraak treffen;

Wil hij, dat ik der Taal een loflied aan zal heffen?

Maar, schoon mij de eêlste drift doortintele en doorblaak',

Wie sterkt mijn denkkraft in deze onafmeetbre taak?

Bedwelmend oogenblik! wat toegeschoten stralen,

Die op mijn schedel door het wijkend boomloof dalen?

O wie is die Godes in golvend blank gewaad?

Omvloed van stroomen lights, verblindt zij mijn gelaat;

Haar voorhoofd glinstert, gloeit; zij drijft op breede vleugelen:

O gij, wier stoute vaart geen godheid kan beteugelen,

Zijt gij 't, Verbeelding? is mijn wensch door u verhoord?

Zij lacht mij toe, en wenkt, en voert me in hooger oord.

'k Word door een ander licht, meer zacht en rein, beschenen.

Het westenwindje suist door lauwerbosschen henen;

Een zuivere etherstof bezielt er 't lagchend veld,

Waar nieuwe levenskracht door al mijne aadren snelt.

'k Zie, voortgetreden, naast elkaâr twee tempels pralen.

Geen sterfelijke hand besta hen af te malen;

Geen sterfelijke hand heeft die gewis gewrocht,

Zoo eêl is elk sieraad, zoo keurig uitgezocht.

Ik staar op d' een' ontroerd, en lees: aan Neêrlands Vaderen;

Op d' andren: aan de Taal van Neêrland; 'k wil dien naderen.

Één stap nog! 'k heb mij naar mijn leidsvrouw reeds gerigt,

En hare hand ontsluit de poort van 't grootsch gesticht.

Wat fiere zuilenrij, en stoutgeslagen bogen,

En marmren wanden! 'k sta verbaasd en opgetogen.

In 't midden van het koor zie ik een troon: de Taal

(Bevallige Godes!) zit hier in zegepraal.

Haar siert het reinste kleed, met eigen hand geweven,

En door geen sluijer is haar schoon gelaat omgeven,

Waar fier- of teêrheid, naar ze ons roeren wil, in speelt,

Dat liefelijk bekoort, en overmeestrend streelt.

Gij, wien ik 't rijkst genot ben in mijn jeugd verschuldigd,

O Letterhelden, die ik altijd heb gehuldigd,

O gij, aan Neêrlands roem voor de eeuwigheid gepaard,

'k Ontdek u allen hier, in breeden kring vergaârd!

'k Blijf, eedle Kunstenaars, gewijde Harpenaren,

Als waart gij 't Godendom, vol eerbied, op u staren.

Wie praalt aan 't hoofd der rij? 't is de eedle man, te groot

Om niet te zijn vervolgd door menig tijdgenoot:

't Is Vondel. Al zijn lof is in zijn naam gelegen:

De parel, aan de kroon der Taal door hem geregen,

Zal schitteren eeuwen door, in luister onverdoofd.

'k Herken aan Vondel's zij' den roem van Neêrland: Hoofd;

Rijk aan beknoptheid, kracht en zachte aanvalligheden,

Die tevens taal en hart en buigen kan en kneden.

Ik zie u, Zanger van de deugd en van de min,

Die naast den Bijbel pronkt in 't landlijk huisgezin,

Wien teeder naam nog dan van Dichter wordt gegeven,
En in wiens boek de geest van 't Voorgeslacht blijft leven.

Ook u, en Vondel's en der Dichtkunst lievelingzoon,
Zoo kunstrijk, wen ge de Ystroomgodheên naar uw toon
Deed, juichend, luistren; nu, als de arend, opgevaren,
Dan strevend, als de zwaan, door 't vlak der zilvren baren.

'k Zie hem, die in het dorp, de taal der Goden sprak,
En van natuur bekwam, wat hem aan kunst ontbrak,
En Abtswoud en zijn naam voor 't sterven heeft beveiligd.
Mijn oog vest zich op hem, wiens pen aan 't Land geheiligd
En aan de onsterfelijkheid, de fiere Geuzen maalt.

'k Zie d' achtbren Feith, die bij den schrandren Huygens praalt;
Maar vruchtloos is 't gepoogd de Barden op te noemen,
Waarop ons Vaderland, ja, de aarde zelfs mag roemen.

Der Muzen zuster stelt, o eindelooze Rij!

Uw' onverdoofbren roem een nieuwen luister bij.

Ja, zoo zich lauwren om des Dichters schedel slingeren,
De schoonen roerden ook de snaar met fiksche vingeren,
En lokten, ruilden zij den spiegel voor de luit,
Er zachter klank, gepaard aan zachter zangen, uit.

'k Herken u, De Lannoy! u, Hoofman! u, van Merken!
Die ik bewondren mag in staag herlezen werken,
Als ik het juk verwerp van drokke bezigheid,

Schoon reeds de nachtrust zich op 't zwijgend aardrijk spreidt.
De versche roos, bedeeid met morgenlandsche geuren,
De vogels, die hun lied bij de ochtendkalmte neuren,
Het vreugdverwekkend vocht, dat Bacchus beker geeft,
De hand, die in de hand der zielsbeminde kleeft,
De lenteschepping met haar bloemenkleed omhangen,
Zijn niet meer streelend dan uw tooverzoete zangen.
Dat vrij een Helmers u een hulde, u waardig, bied',
Ook ik bewonder u, maar 'k zing naar waarde u niet.

'k Ontwaar de plaats, waar zij ook eenmaal zullen prijken,
Die, op der Oudren spoor, 's Lands kunstschat nog verrijken.
Daar Bilderdijk alleen u 't schoonste lofdicht geldt.
Waartoe, o Moedertaal! hen allen opgeteld,
't Zij Rotte- of Amstelstroom hen zie aan hunne boorden,
Het zij hun lied weêrgalme in Vlaandrens luistrende oorden?

'k Verhef me! In 't heiligdom treedt Vlaandrens Bardenschaar,
In 't blanke feestgewaad, den offerband om 't hair.
West-Vlaandren, schitter uit! de Maagd stapt in hun midden,
Wier teêrgestemd gevoel de dichtkunst wil aanbidden.
Zij vlecht een roos in uw verjongde lauwerkroon;
Die roos, haar evenbeeld, blijft onverwelkbaar schoon.
Hoe woelt het blijde koor! Maar op haar troon verheven,

Rijst, bij de diepste rust, de Taal, met glans omgeven;

Zij spreekt: »'t is Neêrlands feest! weêr gloort de schoone dag,

» Waarop ik mij van hoon en druk bevrijden zag,

» En ik den staf hernam, mij door den Gal ontnomen.

» Vorst Willem gaf hem weêr: laat nu de hymnen stroomen!

» En gij, mijn waarde zoon! die in den tastbren nacht

» Van schande uw hulde aan mij en 't Land hebt toegebracht,

» Die 't wreekte op dwinglandij, zie hen, die mij omringen.

» Stel mij een lofzang in voor nieuwe lievelingen:

» Bezing de Moedertaal, 't bezingen overwaard!»

Zij zwijgt, en Helmers heeft alreeds de lier besnaard.

Eens klonk ze stout en fier, ten schrik van dwingelanden,

En streelend klinkt ze nu in zijn gewijde handen:

» Ik juich, het oog gevest op dien eerwaarden stoet;

Verrukking grijpt mij aan; 'k voel in dit uur mijn bloed

Met meer verhaasten loop door gloeiende aadren bruisen;

Voor u, o Moedertaal, moog' Vondel's speeltuig ruischen!

Mij valt die taak te zwaar: er voegt een letterheld,

Wiens dicht uw lofspraak is, schoon 't niet uw' lof vermeld'.

Ik zie van allen kant de aanbidders u omringen;

Ik, Bat, ken uw waardij; wie zal naar eisch haar zingen?"

» 'k Dring door der eeuwen nacht niet dolend heen, noch ga

Op 't uitgesleten spoor des tijds uw oorsprong na.
Een ondoordringbaar floers moog vrij uw wieg bedekken,
Niet slechts uwe oudheid kan voor u den eerbied wekken;
't Is zeekrer adelbrief, dien gij op 't voorhoofd draagt.
Ons boeit uw schoonheid, als de minnelijke maagd,
Die, moge heldenbloed niet door hare aadren vloeijen,
Aan hare zegekar en held en vorst kan boeijen.
'k Zie u, van eeuw tot eeuw, in 's Lands geschiednisblaân
Met onuitwischbaar merk der eer bestempeld staan.
'k Zie Bat en Belg, die, schoon gescheiden, zaam haar eeren,
Met d' ijver van Stevijn en Willems haar verweren;
Haar, die Civilis sprak, toen hij den vrijheidskreet
Verschriklijk door de lucht deed klinken, met den eed,
Dat hij het golvend goud der vlecht zou laten hangen,
Tot eens het zegeloof des eiks het zou vervangen.
De spaansche dwingeland, met eeuwgen vloek belâân,
Die aan het heiligst regt de onreine hand dorst slaan,
Hij, Flips, hij moest zijn gunst, zijn vrekke gunst, haar schenken.
Verzink' die eeuw van ramp voor 't glorierijk herdenken
Der schittrende eeuw, die u mijn lier voorspellen mogt,
Tot siddring van 't Europe omknellend wangedrogt;
Toen Bat en Belg zich weêr vereende, en 't stout dorst naderen,
En zwoer in de eigen Taal (de Taal van hunne Vadersen!)
» De vrijheid of de dood!» en in dit heilig koor,

Die eed, verrukkend schoon, weêrgalmde in ieders oor!

» En nu, nu zou de Belg met vreemd sieraad zich tooijen;

Zijn eigen schat versmaân; naar vreemden tongval plooiën

De tong, die sprak: » het Land, door God en onzen kling,

» Won ieders achting weêr, ja, zijn bewondering!»

Neen, deel die zege, o Taal, gij weêr zoo onafhankelijk

Als 't u weêr sprekend volk, en sta daar onvergankelijk!

Ja, grootsch verhieft gij u met Neêrlands heerschappij.

Nooit zeide in vreemde taal zijn kroost: » 'k ben Belg en vrij!»

En waarom zou dat kroost zijn goud voor koper ruilen, —

In 't Land der vrijheid u, als een slavin, doen schuilen?

Is 't niet volmaaktheid selv', die uw geheel doorzweeft?

Is 't niet der Vaadren geest en ziel, die in u leeft?

Gij draagt den afdruk van hun vlekkelooze zeden;

Eenvoudigheid blinkt uit in uw gespierde reden;

Gestreng en deftig zijt ge, en ernstig, maar niet ruw;

Of teeder, liefderijk, maar van verwijfdheid schuw.

Door u, steeds keurig, dringt men met onwrikbre stappen

Tot op het verst gebied van alle wetenschappen.

Ja, vreemden bijstand wars, gaat ge op u zelve voort.

Uw opschik is zoo rein als zedig. — Mag een woord

Door dubbelzinnigheid den dartlen Gal bekoren,

Die trouwelooze spraak, zij walgt den strengren ooren

Van 't rondheid minnend volk, dat nooit zijn woord verbrak,
Of nooit met dubbele tong tot vriend of vijand sprak.
Maar mint gij zedigheid, maar mint ge opregtheid tevens,
U is ook vrijheid duur, die vreugdebron des levens.
Geen slaafsche leiband, die uw' lossen gang weêrstreeft;
Stout schikt gij hem naar't woord, waarop onze aandacht kleeft.
Uw bondigheid, waardoor een reeks gedachten stroomen
In engbeperkten zin, heeft elk den palm ontnomen;
't Gevleugeld lood gelijk, bezield met feller kracht,
Naar mate 't in zijn vlugt een korter weg volbragt.
Den wierook moet gij niet op vreemde altaren rooven,
U zelve dankt gij 't al; en u zou ik niet loven!
O stoute en vruchtbre teelt, die bij den Bat ontstond!
Hij schiep zijne eigen Taal, gelijk zijn' eigen grond.
'k Beken het, de oudheid mag de aleedle Taal ons toonen,
Die met het zegeloof door 't regt zich ziet bekroonen;
'k Beken 't, ik kniel voor haar, die eens de God der kunst
Tot kwistens toe beschonk met onuitputbre gunst.
In Griekenlands, helaas! weleer, bevoorregte oorden
Schiep volk, schiep dichter zuivre en zangerige woorden.
De Taal, met zacht geweld veroovrend ziel en zin,
Verstrekke aan Hella's kroost ter milde zanggodin.
Voor haar (Homerus sprak ze!) o ja, moet Neêrland wijken,
En naast die godenspraak kan nimmer andre prijken.

Doch, wie betwist Diaan den scepter van den nacht,
Wen zij, omringd van een, door haar verbleekte, wacht
Van starren, minzaam gloort met diamanten glansen,
En opdraaft met haar kar langs onafzienbre transen,
Schoon voor haar broeder, die in de oude renbaan schiet,
Zij deinzen moet, verdwijnt, en uit onze oogen vliedt?"

» Gij weet, gelijk de Griek, uw' rijkdom uit te breiden,
O Moedertaal! u zien we een vaste draad geleiden,
Wanneer gij woord aan woord, en denk- aan denkbeeld paart:
Een tooverkunstgreep, die ontelbre schatten baart.
De Groot, uw spreuk blinke uit: » den kindren, onder 't mallen,
Mag 't nieuwgevormde woord, hoe treffend ook, ontvallen,
En hier vermag het kind, wat Maro werd misgund!"
Ja, almagt is de magt, waarmee gij scheppen kunt.
De bron uws rijkdoms, niet zijn einde, is op te sporen.
Gelijk de graankorl, schier met talloos tal, herboren
In gouden halmen, tiert elk vruchtbaar wortelwoord
Ook op uw letterveld, en plant zich voort en voort.
Gij, alles door u zelv', gij kunt u zelv' veredelen;
U legt men niet te last bij vreemden stout te bedelen:
Geen woord huurt ge immer af, hoe schittrend dit ook schijn':
Bij u moet alles echt, moet alles inheemsch zijn.

» Gij zijt der bron gelijk, die wij, uit zilvren wellen,
Met immer reinen loop zien van 't gebergte snellen,
Die hare golven, afgeschoten langs de rots
Doet kaatsen, bruisend als het forsche zeegeklots;
Of 't strandweërkaatsend vocht langs mildbebloemde zoomen,
Met zachte kabbling en gemurmel, voort doet stroomen.

» Hoe manlijk stout klinkt uw te zaam gepreste toon,
Als gij ons 't woeden schetst der bloedige Belloon!
Het krijgsvuur schijnt in u een hooger vuur te wekken.
Dan maalt des Dichters hand, met onnavolgbre trekken,
Het losgedonderd schot, met bulderend gebrom,
't Schelklinkende klaroen bij 't romlen van de trom,
En 't zwaard, dat klettrend krast op de overkruiste zwaarden,
En 't snorkend briessen van de hijgendmatte paarden,
Of 't alverslindend vuur, dat door de straten snort,
En Mars, die, als een storm, op bleeke burgren stort,
Die dra met paarschen mond den flauwen doodsnik slaken,
En 't dreunen van den grond, bij de ingevallen daken.
Hier hoort men in zijn zang het schettren der trompet,
't Losbarsten des mortiers, 't geklikklak van 't musket,
En 't schrikgehuil, dat met het vuur tot aan de wolken
Zich opheft, alsof 't rees uit 's afgronds holle kolken;
De doodklok, die met dof geklep verflauwend klinkt,

De torenspits, die krakt, en kraakt, en nederzinkt.
Maar teeder lispelt zij, wanneer zij de oorlogsvanen,
Voor Mavors minnares, ontsnelt naar mirtenlanen, —
Van hare aanvalligheên op zachte toonen speelt,
Van 't rozenmondje, dat een' ijzren boezem streelt,
Van zoete kusjes en verrukkelijke lachjes,
Van teedre zuchtjes en ontvlamde minneklagtjes.
Bewondrenswaarde Taal! nu dondert hare toon,
Dan rolt hij vloeiend voort, en altijd even schoon.

» Niet slechts aan beurtlings stoute, aandoenelijke klanken
Heeft zij haar schoon, dat oor en aandacht boeit, te danken,
't Is eedler onderscheid, waarmee zij is begaafd, —
Een wondere eigenschap, die hare regten staft.
Al wat de geest door heel de schepping moog' beseffen,
Weet zij naar 't leven met haar kunstpenseel te treffen.
Door 't sprekend tafereel gloeit Rubens koloriet;
De giftige adem van Saturn ontkleurt het niet!
Wil 't denkvermogen stout door 't afgetrokken dwalen,
Op evenstouten wiek weet zij het te achterhalen.
Verzin — verwezenlijkt ontleedt zij elke drift,
In 't hart met flauwer of met sterker trek gegrift;
't Zij haat verknage, of nijd vertere, of wraak doe bloeden,
Of wellust zacht betoovre, of gramschap fel doe woeden.

Men zegt, dat Phebus, dien zij vroeg reeds heeft gestreeld,
Met onwaardeerbren schat haar rijkdom heeft bedeed,
En wilde, trotsch den tijd, dat niets haar zou onteeren:
Hij wilde, om 't basterdkroost uit haren schoot te weren,
Dat op een' vasten toon de nooit verdwaalde stem
Der woorden zaaklijk deel zou schenken kracht en klem.
Dus weet het spraaklid door zijn dalen of verheffen,
Een strengen regter, 't oor, met fijn verschil te treffen:
Het eêlst bewijs, dat haar de God met gunst bekroont,
Eene eigenschap, zoo rijk als schaars een taal vertoont.
Geene andre waan' haar roem (een Atlas!) om te stooten!
Treedt op, o redenaars, opvolgers der De Grooten,
Schiet op haar lasteraars uw bliksems, nooit gestuit,
En luister' de aard naar u, en spreek' zij 't vonnis uit!
Neen, nimmer durv' de Belg den roem van Haar verneêren,
Waarin 't geschiedboek hem de Vaadren leert vereeren,
En voor 't verwonderd oog hem brengt zoo menig held,
Dien hij 't verbaasd Euroop met fierheid tegenstelt;
Waarin 's Lands Tacitus bij de euveldaân van Spanje
Hem afschrikt, en verrukt bij de eere van Oranje,
Van Leyden's burgerschaar, wier weêrgalooze moed
De vrijheid vastlegt in 't cement van eigen bloed.
Wat vreemdling haar ooit wil van de eerekroon versteken,
Hem dreun de naam van Hooft in 't oor, om haar te wreken.

En, tot verdiende straf van roekeloozen waan,
Moog' hem het spraaklid stom, het voorhoofd schaamrood staan.
Maar dubbele schande treff' (bestond hij ooit) den basterd,
Die met een helschen lach die overdierbre lastert.

Waar is de dwaas, die, wen de onschatbre diamant,
Nog blinkend, schoon vergruisd, hem hier in de oogen brandt,
Der oudren dak ontvlugt, om, onder 't rustloos slaven,
Het ongepuurde goud op vreemden grond te ontgraven!

Dat vrij de domheid zich in duizend bogten kromm',
En sla den zwarten klauw aan dit palladium
Van ons, Civilis kroost, beschermd door Nassau's telgen,
Het blijft alle eeuwen door het erfkleinood der Belgen;

Verspild is elke pijl, dien zij, verblinde, schiet;
Neen! waan, vooroordeel, nijd verdooft zijn glansen niet.
Juich, eerlang schittert rond uw ongeleende luister,
Verheven Taal, en strijdt niet langer met het duister!

Juich, 's Konings gunst verving een' onverdienden hoon:
Uw gloed verhoogt zich door den gloed van Neêrlands kroon!
Schoon prale 't keurgesteent, nog schooner zal het pralen,
Doet daar de zonnegod zijn vloeibaar goud op dalen.

Uit Brussels wallen stijgt uw lof en roem omhoog.
'k Lees in de toekomst, zij ontrolt zich voor mijn oog!
Als takken van één stam, die zich te zamenstrengelen
En loof en vruchten door elkaâr geslingerd mengen,

Bloeit eerlang Neêrlands Taal in Zuid- en Noordertuin:
De Poëzij verheft naast haar de vrije kruin,
Elk doet den wierook voor uw Letterhelden branden;
De Gauler zelfs, die hun te lang zijn kunststoffranden,
Als eenmaal aan Germanje, in trotschen waan, onttoog,
Slaat op hun kunstgewrocht 't verbaasd ontwakend oog.
'k Zie om hun standbeeld reeds de Faam, al juublend, zweven:
Zij zullen 't, als Saturn zijn beeldnis, overleven."

» Ik drukte bevend ook hun spoor. In blijder eeuw
Zingt gij, o Belgen, thans: verrezen is de leeuw,
Verdubbeld Volk en Land! zweert bij de trouw der Vadersen,
Dat gij uw kracht, als Kunst-Alciden, zult vergaderen,
Opdat de lauwer van de Taal steeds hoger schiet',
En elk Haar reine hulde en schuldige offers bied'!"

De groote Helmers zwijgt: en 'k zie een krans van stralen,
Gesloten door de tin des tempels, schitterend pralen
Om 't godlijk hoofd des mans, »nog na het uur des doods,
» Als Nederlander, op dien schoonen eernaam grootsch."
Hij zwijgt, en allen: »ja, wij zweren 't!" Om mij henen
Klinkt nog hun stem, zij wijkt, verflauwt, en is verdwenen.
Alleen verbeelding heeft me een toovervreugd vergund.
Wat nood; o waarheid, die, als zij, mij roeren kunt!

Durfde ik den stouten zang van Helmers doen herleven,
Mij heeft geen hoogmoed, maar verbeelding aangedreven.
Wat waagt de Dichter toch in 's levens lente niet,
Die, op haar wiek gevoerd, de onmeetlijkheid doorschiet?

Maar, dierbre Taal, mijn hart voelt best uw hoge waarde.

U spreekt zij, die mij eens met droeven wellust baarde,
Voor wie mijn eerste woord ('t smelte in mijn jongste!) klonk.
U spreekt hij, die mij meer, veel meer dan 't leven schonk;
U spreekt hij, diep ontroerd, bij 't geven van zijn' zegen:
En ik zou dulden, dat men u met smaad bejegen?

Gij perst mijn dankbaarheid en mijn bewondring af.

U hoorde ik in de wieg, u min ik tot aan 't graf.

De spraak, die 'k hoorde, toen ik nog als zuigling speelde
Aan Moeders kuische borst, schenkt vaak mij englenweelde.

Als zij verteedrend vloeit uit d' overdierbren mond

Van haar, aan wie sinds lang de vriendschap mij verbond,
Luid spreekt ze dan tot mijn gevoel in vrije toonen,

En legt den boezem bloot, dien eer en deugd bewonen,

Wiens heimelijkste trek voor mij ontsluijerd wordt,

Dan lees ik in haar ziel, zoo gloeiend uitgestort,

Dan juich, dan roem ik op die spraak, zoo streng gewroken

Op heure haters, van dit rein genot verstoken!

Ik spoor de toekomst op: volzalig is mijn lot;
Ik pleng een vreugdetraan, en rigt het oog tot God.
Zal om mijn tafel eens het liefste kroost vergaderen;
Ik schets 't in onze taal de daden onzer Vaderen.

'k Verkwist het avonduur dus niet voor mijn gezin;
Maar stort het vruchtbaar zaad van deugd en kunsten in.
Wen 't staamlend Beyling noemt, en spreekt van Reigersbergen,
Zijn lachje een oud verhaal op nieuw van mij wil vergen,
Zijn juichende ouders met den eêlsten naam vereert,
Tot laffen beuzelklank des nabuurs niet onteerd,
Dan zal niet mij alleen, dien gade en kroost omringen,
Een dankbre liefdetraan het fonklend oog ontspringen.

O toont me bij die vreugd een andre, o Grooten, aan,
Die wel een zandjen in de weegschaal door kan slaan?

Maar de avond valt, de schaduw groeit, de schemeringen
Verzinken; 'k voel nog mijn gedachten zich verdringen;
Mij streelt de kalmte, die zich door het hart verspreidt
Na trouwvolbragten pligt, den pligt der dankbaarheid.
Vaarwel, geliefkoosd bosch, waar, in bespiegelingen,
Aan toekomst zoo verknocht, als aan herinneringen,
Ik, vrij van 't stadsgewoel, mij uren lang vermaak,
En voor mijn Land, mijn Taal in teedre erkentnis blaak.

Ja, dikwijls, dikwijls nog, wanneer de laatste stralen
Der zon, in 't neevlig vergezigt, verflaauwend dalen,
Zal de opgestegen maan mij hier gezeten zien,
Waar mij de schaduw koelte, en dichtkunst vreugd zal biên;
En, tredend op haar pad langs glibberige wegen,
Lacht mij (te stoute wensch!) een lauwer immer tegen,
Hij worde bij 't altaar, dat u mijn zwakke hand
Dorst stichtten, Moedertaal, niet bij mijn graf, geplant!
En mogt' hij, aan uw' roem vereenigd, niet bekliven,
Als gij, alle eeuwen door; 'k mag, needrig, er bij schrijven:
» *Een Belg wijdde aan zijn Taal dit kunsteloos altaar;*
» *Hij won een lauwertak, en wijdde ook dien aan Haar.*»

H. DE GROOT,
OP HET SLOT VAN LOEVESTEIN.

Nature might stand up and say to all the world:

This was a man.

SHAKESPEAR.

Dit sombre schrikgewelf moge op het hoofd mij wegen,
Vergeefs! mij prangt de boei, maar mijn gedachte is vrij.
Of waant men, stellen slot en grendel er zich tegen,
Dat zij gedwee zich voege in 't juk der dwinglandij?

't Verleden roept zij, als een schuilplaats, in; onttoogen
Aan 't heden, met welks ramp zij spot,
En haar betoovrend troostvermogen
Siert zelfs het mij bedreigend lot.

Al moog' met flauwe scheemring blikkeren
Het lampje van den man, die voor de glorie blaakt,
Hij ziet dit nachtlicht reeds, met hooger glans ontblaakt,
Ondoofbaar de eeuwen tegenflikkeren.

In de eenzaamheid groent loof, tot lustpriëel gerond.
Den nacht verzilyren zelfs ontleende zonnestralen.
Den purpren sluijer van d' ontwaakten morgenstond
Doet, lieve lente, uw hand aan 's kerkers traalje pralen.

Ja, tijdgenoot en vriend van Mosschus en Bion,
Vertaal ik, vrij in d' engen kluister,
Die zangen, nog Athenen's luister,
Wier rijke keurigheid alle eeuwen streelen kon.

Doch waarom steeds Virgijl en Tacitus geplonderd?
De onvruchtbre Zangster, die in 't roomsche purper zwiert,
Met een cipressenkrans gesierd,
En 't vreemde slechts altijd bewonderd?

Waarom de dierbre Taal van 't heilig Voorgeslacht
Der Poëzij onwaard geacht?
Meer dan een Solon is den Batavier geschonken,
Mag hij op geen Homeeren pronken?

Ja, rijzen zullen zij, ja! uwer grootsche luit
Ontstroomt het zuiverst maatgeluid,
O Vondel! hare teêr- en stoutheid
Verraadt in u den geest der oudheid.

Ik eer de gouden taal, door vreemden dwaas veracht!
Hoe zuiver is haar glans, die in uw dichten fonkelt;
Hoe ernstig, klemmend is haar zenuwrijke kracht;
Hoe schoon de vrijheid, die door elke wending kronkelt!

Gelijk der Vaadren geest, eenvoudig, manlijk stout

Blinkt ze uit, doch zonder klatergoud.

Gedachten, die aandoenlijk treffen,

Of die verrukken en verheffen,

Kleurt zij met onvervalschten toon.

Nu lispelt zij, betoovrend teeder,

Dan bruist en stroomt zij, dondrend, weder,

En steeds is ze ongekunsteld schoon.

Verheemlend is die Taal, Maria, zielsbeminde,

Wanneer zij van uw lippen vloeit,

En ik, door haar ontroerd, mijn blijde jeugd hervinde.

Dan is door minnaarsvlam uw echtgenoot ontgloeid.

Maria, naar mijn boeijen smachtend,

Verheven ziel, die ramp bespot,

De Vrijheid, rede en regt verkrachtend,

Schiep ons dit dieprampzalig lot.

Maar neen! geen hoon haar aangewreven!

Waarom der zon de schuld gegeven
Van d' onweêrsnacht, die haar verdreef?
Neen! als wij voor de Vrijheid kampen,
Klinke, onder de opgehoopte rampen,
De jubelkreet: de Vrijheid leef!

Dus juicht de jonge gâ, die aan haar wichtje 't leven,
Ten prijs van 't hare schenkt, wen alles om haar treurt,
En zij aan haar gemaal voor eeuwig wordt ontscheurd.
Zij hoort den moedernaam zich bij den doodsnik geven,
En heft voor 't laatst het hoofd, van foltring bleekgekleurd.
Dit liefde- en huwlijkspand aan hare liefde onttogen,
Dit zelfs haar onbekende kind,
Maar dat zij teeder noemt en mint,
Lacht zij, al weenend, toe, en zalig sluit zij de oogen.

DE
VLAAMSCH E ZANGBERG.

Apparent rari nantes in gurgite vasto.

ÆNEID. L. 1. v. 118.

Hoe lang, o Rijmlaarsgild! zult ge ons geduld misbruiken?
Kan, durft geen Vlaming dan uw' waan de slagwiek fnuiken?
Ach! Holland is alreeds in kunstgewrochten rijk:
't Bezat een Vondel, en 't bezit een Bilderdijk.
Der Vaadren taal herbloeit in Vlaandrens steên en dorpen,
En 't Dichtkunstprangend juk hebt gij nog niet verworpen!
De boeren schrijven zelv' hier prijs- bij prijsvraag uit,
Het kunstrijk Noord verstrekt een gids aan 't arme Zuid,
En gij, gij rijmelt voort, durft taal en smaak vertreden!
En droomt van eer, en juicht u toe: o eeuw! o zeden!
Mij lust geen staatkunde, al ontvouw' men ze in gedicht;
Toch lokt me een rijmstof uit, waar niet min stouts in ligt.
O waar' het mij vergund de kunst, die stervelingen
Tot zielbeheerschers, ja, tot Goden maakt, te zingen!

Maar mij is deze stof te hoog, o Poëzij!
Genoeg, dat ik u wreek, trots blinde bastaardij.
'k Laat stede- en dorpeling, met snaatrig eksterklappen,
In Vlaandren ongestoord op schouwburgplanken stappen,
En daar zich rekken, als bij heesch gekraai een haan:
'k Tref bij uw armoê reeds de rijkste rijmstof aan.
Deze ongewijde hand mogt nooit de citer voeren,
De heilige citer, waar zoo menigen van roeren,
Ik wierp haar anders weg uit verontwaardiging.
Gewis, dat, tot hun straf, haar straks een zweep verving.
Nooit hoorde ik Febus lier op Pindus tinnen klinken;
In zijn gevaarlijk nat zoude ik welligt verdrinken;
En, ach! daar ik nog nooit in minnedichten stierf,
Geen maagd, geen zangeres, wier gunsten ik verwierf.
Doch waan ik geenszins in de Dichtrenrei te pralen,
Wat nood! 't belet mij niet op Dichtren stout te smalen.
Op Dichtren? neen! op hen, die, in verdwaasden waan,
Naar dees gewijden naam, als 't kind naar speelgoed, staan.
Want nog ontbreekt het hier aan geene rijmelzotten,
Waar wij de distlen meer dan lauwers uit zien botten.
Ten troost is 't gispen vrij; het is nog meer geschied,
Al staat het oorlof in het *Corpus Juris* niet.
En wie, wie wordt er door geen hekellust bekropen?
Wie voelt, bij 't gadeslaan, zijn gal niet overloopen?

't Wordt door den wijze en dwaze een groot geluk geacht,
Dat op het schrijven nog geen tolgeld is gebragt.
Welaan met jonglingsmoed mijn taak dan aangevangen!

Zoo streelen ons in 't einde ook vaderlandsche zangen;
Zoo bloeit op Vlaandrens vrijgevochten erf de loot,
Die vruchten ons belooft, en enkle bloesems bood.
De tijd is heen, waarin men minne- en huwlijksdichten
Aan vlaamsche vrijsters in latijn of grieksch zag rigten;
Al gaf het kunstig werk haar zulk een sterke vaak,
Als vrouwtjes *du bel air* de gouden moederspraak.
Men zag de marteleeuw der Gildebroërs verdwijnen.
't Is uit met *liedekens*, *blasoenen*, *refereynen*,
Geen *klinkdicht* weegt een lang en fraai gedicht meer op,
Men gaf aan 't *kreeftvers* en 't *acrostichum* den schop.
Het *leverrijm* is met het *kokarul* begraven,
En 't letterziftrendom doen zij niet langer slaven.
De Nederduitsche taal, het erfdeel van den Bat,
Is weêr voor d' echten Belg een onontroofbren schat.
Met eedle gunsten ziet ge, o Vlaandren! u bedeelen.
De Schilderkunst hernam haar scheppende penseelen.
Door vorstenglans omstraald, klimt zij in sneller vaart;
En hare zuster zou, altijd geboeid aan de aard',
Altijd ontkroond, geprangd in onverbreekbare banden,

Hier kruipen , daar ze prijkt aan Amstel's fiere stranden ?

Hier , waar een Hosschius door roomsche tooversnaar

Euroop verrukte , zou zij zwijgen ? neen , voorwaar !

Neen , mogt De Meijer niet bij d' Agrippijner halen ,

Mogt Poirters of De Swaen op Cats niet zegepralen ,

En deed de Muze , die in Hollands armen vloog ,

Toen ze , aan der Vrijheid hand , 't gemarteld Zuid onttoog ,

Bij grootscher Poëzij een reiner kunsttaal hooren ,

Toch kon de vlaamsche zang , zoetvloeiend , ons bekoren .

Der enge bron gelijk , die , daar zij zachtjes welt ,

Haar lagen bloemenboord nooit stout te buiten zwelt ,

En , zoo ze een oogenblik onze aandacht moog' bekomen ,

Niet schokt en niet verrukt , als 't prachttooneel der stroomen .

't Is tijd , wat dwazen nog de boei des vreemdlings knell' ,

Dat u de toekomst voor 't verleden schaadloos stell' .

't Is tijd ! waakt op ! u voegt geen wildzang , Belgie's Zonen !

Geen eendgekwaak , geen uilgekras wint dichterkroonen .

Op ! zoekt gij 't lied , dat door geene eeuw vergeten wordt ?

Het ongekunsteld lied ten boezem uitgestort !

Ruimt plaats voor rein sieraad , o mytholoogsche krullen !

Gij , die , tot walgens toe , de verzen plagt te vullen ,

Verdwijnt ! des Dichters hart ontgloeit naar 't beeld der zon :

't Putt' vuurstof uit zich zelf aan onuitputbre bron ;

't Moet warmte en vuur, als zij, zachtkoestrend, uit doen vlieten,
En door zich te oefnen in zich zelf zijn loon genieten.

Wat zegt het, dat u 't koor der botgeleerden laakt,

Wen 't dichterlijke vuur uw borst doorwoelt, doorblaakt?

Al durft hun schor geblaf uw' zilvertoon onteeren,

't Zal d'ingeschape drift bij elken hoon vermeêren.

Wat zegt het, dat u 't koor der botgeleerden prijst,

Als niet in u 't gevoel van eigen waarde rijst?

Men wage op Maro's graf den lauwertak te plonderen,

Hij siere uw kruin, 't Publiek zal ras u nederdonderen.

Dan mag u 't voorhoofd bloot, van schaamte blozend, staan,

Daar trekt me een grijsaard bij de mouw, met dit vermaan:

» Zijn 't allen geene koks, die lange messen dragen,

» Laat gij die Rijmers stil; u zullen zij niet plagen.

» Verstoor geen Metromaan, van trots en afgunst vaal.

» Elk meent zijn uil een valk, zijn koekoek nachtegaal.

» 't Is nog al, zoo het plagt: verlichting moge schitteren,

» Men kan ons nog niet ligt verbeetren, wel verbitteren."

Dit helpt hier niet: ik voed een onweêrstaانبren gril,

Wijl ik den Rijmelaars hun les berijmen wil.

Maar neen! geen gril, geen waan, geene afgunst, die mij wekken,

Om tegen 't Rijmlaarsgild met moed ten strijd te trekken;

De kunsten zijn de roem, de wellust van een Land;

En 'k zie den wansmaak, die de Dichtkunst hier verbant.

'k Laat Rijmlaressen daar; 'k mag schaars er hier ontdekken;
Gelijk men meent, zou de inkt de rozenhandjes vlekken.

Ook schrikt een meisje, zegt een zoetert: » liefste kind!

» 'k Zal proza spreken, zoo gij verzen niet bemint."

Hij zou mij, denkt ze, met dit proza wel betooveren;

Want wat hij verzen noemt, kon reeds mijn hart veroveren.

En wordt er antwoord op een suikerbrief verwacht,

't Fransch minnebrievenboek wordt dan te berd gebragt.

Uit hare boekzaal (mag haar kamer daarmee pralen)

Gaat zij verstand, verguld op boord en snede, halen,

Als had ze aan 't hof verkeerd van grooten Lodewijk!

En geeft van kunde in na te schrijven 't edelst blijk.

In 't kaartspel is zij mede, als Munito, bedreven,

Zoodat studenten selv' voor haar in 't kaartspel beven!

Maar de armoê van dien kant wordt rijk door u vergoed,

O Rimax! aan het rijm verspilt gij zweet en bloed.

» 'k Hou ieder rijm voor dicht," rijmt gij » 't kan niet *manqueeren*.

» 'k Heet onrijm onacht, hoe zich Bellamy's verweren.

Waarvoor ge mijn gerijm wilt houden raakt mij niet.

'k Voer 't wapen tegen u, waarmee gij nederschiet.

Mij, zwakken legerknecht, weegt zwaar dit schriklijk wapen,

Maar 't is vrij erger werk in 't koffijhuis te gapen.

Men waande in vroeger eeuw, dat door der Dichtren mond

Een godheid aan het volk gewijde orakels zond;
En als een godheid zag elk Dichter toen zich achten.
Verlichter is onze eeuw: daarvan zal zij zich wachten.
O Rimax! in wiens dicht noch zout, noch peper steekt,
'k Stel u bij d' os; wee u, zoo 't hooi dit jaar ontbreekt;
Zijt gij niet in uw schik, 'k zal u bij d' ezel stellen;
Wat mort ge? Een Maro mag den paardenstal ontsnellen,
Ik lach met u niet, neen; gij wekt mijn medelij.
Een nul in 't cijfer is uw dorre poëzij.
Vlugt naar uw zin de tijd met veel te loome schreden?
Staat gij naar titels? » IJdelheid der ijdelheden!»
Riep de allerwijste man, drie duizend jaar geleên,
Ik, heden zelfs min wijs, 'k roep uit: o zottigheên!
Ligt denkt ge, ik moog bijwjl de keurige ooren plagen,
'k Word ridder eens, als Loots en Tollens zijn, geslagen,
Daar ieder *gazettier* voor mij zich nederkromt,
De mededinger, die van ver mij ziet, verstomt,
Zie ik mij vast tot lid van 't Instituut benoemen,
Wie slechts mijn titlen las, zal mijn verstand dan roemen;
Denk zulks, ik denk het ook! doch schoon gij 't al bezat,
Meent gij misschien, dat gij een beter keuken had?
't Ligt dus: zoo zij geen geld doet in uw schatkist stuiven,
Uw kunst is geenszins kunst: men zal ter zij' haar schuiven.
't Was hier nooit dat Racine een schittrend kunstgewrocht,

Met Frankrijks Aristark, den Koning lezen mogt;
En dat, als in Parijs, ten spijt der kunstbarbaren,
De rijksten in vernuft de rijkste heeren waren.

't Is hier niet, dat men ooit, al loog men fijn of grof,
Zijn noenmaal heeft betaald met fraaiberijmden lof;
Of dat men sprak van 't werk een grooten opgedragen:
»'t Baarde aan den schrijver wel geen roem, doch goede dagen."

't Is hier niet, dat de zang van grootschen Ossiaan,
In 's landaards brein geprent, voor de eeuwen zou bestaan;
Of dat het tooverlied van Tasso langs de baren,
Zou roerend klinken, bij 't akkoord der citersnaren,
Geen' schrijver loonen, schoon hij Delavigne waar',
Hier veertienduizend francs in veertienduizend jaar;
Hier is de grootste kunst: wel werken met de kiezen,
En bij de kaart nooit iets, dan slechts zijn tijd, verliezen;
Dan mag men 's middernachts gaan slapen, 't aanzigt bol,
Het breinvat bijster leêg, maar buik en koffer vol.

Alleen het Hekelschrift kan veler aandacht trekken,
Maar zoo 't hen kwetsen wil, 't zal hunne woede wekken.

Die meest verslingerd is op bitse spotternij,
Is altijd meest vergramd, raakt iemand hem nabij.
't Gelegenheidsgedicht durft ons het felste plagen,
Want, naar mijn rekening, kan 't maar aan drie behagen:

Aan d' armen rijmer, aan zijn armen sukkelheld,
En d' armen buur, die 't kocht voor 't laatste stukje geld.
't Is waar, dat voor dit slag van vers geen Raadsels zwichten,
In 't Gendsche dagblad, of in Brugsche heldendichten;
En dat ge op elke markt een markt van Liedjes ziet,
Waarop de Béranger van 't dorp zijn kunstwerk biedt.
Zoo bood hij, die Achil vereeuwigde in zijn zangen,
De hand, der lier gewijd, om 't karig brood te ontvangen!
Ons Vlaandren lijkt hierin ten minste aan Griekenland,
Schoon kunst wat min hier bloei dan eens aan Hella's strand.

'k Rep van de jeugd niet, die, schoon zij geen leerzucht bande,
Alleen de spraak bemint, het erfdeel onzer schande;
Slechts in één taal barbaarsch: de taal van 't Voorgeslacht!
En fransch, tot in de ziel, in boeken, spraak en dragt.
Le bon Dieu kan zij best, helaas! Godlastrend zingen;
Geen roerend volkslied klinkt in haar verwijfde kringen.
O jeugd, zoo *Neêrlandsch bloed* u nog *in de aders vloeit*,
Van vreemde smetten vrij, rijs! 't vreemde zij verfoeid,
Waar 't aan het Neêrlandsch schaadt, en d' aard der echte Belgen
Verzaken doet: ken, ken uw waarde, als Bato's telgen!
Klap, zing geen vreemden na, bij Vrijheids zegepraal!
Ja, vaderlandsch gevoel eischt vaderlandsche taal!
'k Rep niet van menig, die, met schampren lach, verbasterd

Beneden wilden zelfs, de poëzij belasterd ;

Voor 't godlijk scheppend brein (dat ziel en zinnen schokt,
Dat hemelwellust schenkt) gevoelloos en verstokt.

Ik rep van hen niet, die de taal der Vaadren doemen,

Op de onkunde in die taal (o schandlijke eer!) zich roemen,

En zelfs beweren, dat wie Neêrlandsch schrijft of spreekt,

Zijn valschen smaak verraadt, gemeen is opgekweekt.

Verachters van 's Lands taal, verfranschte basterd-Belgen,

Voelt 's hemels wraak! zijn vuur moet geenszins u verdelgen:

Dat gij haar, als gij dwaalt in vergelegen oord,

Nooit uit den mond eens Belgs, bij kus en handdruk, hoort!

Slechts in de fransche krant gaat men geleerdheid zoeken,

Dáár, waar de liters staan voor uitgekipte boeken,

Voor 't Dichtrenlavend vocht lambiek of uitzet loopt,

En men de dommigheid bij pint en pot verkoopt.

Spreek op, wat vindt men dáár voor Pindus maagdenkoren?

Geef antwoord zelf! ik bloos! Voor hem is kunst verloren,

Die slechts bij kan en kaart uitspanning zoekt en vindt.

Verfoeilijk landsgebruik, dat deugden zelfs verslindt!

Neen, vriend, de kunst doet nooit den vlaamschen schoorsteen rooken.

Solanum's eedle vrucht (min dichterlijk gesproken,

De aardappel) voedt hier meest der Dichtren hollen buik.

Al 't hoeftbronnat verschaft geen halve farokruik.

De beste spraakleer geeft slechts lettergrepen te eten.

Vaart echter manlijk voort, gelukkige Poëten!

Wordt arm, opdat door u 's Lands kunstschat zich verrijk'!

Werkt, slaaft, opdat uw naam in almanakken prijkt!

Of, voelt gij u door zucht tot hooger roem gedreven,

Sterft! één dag zal uw naam in vlaamsche dagblaân leven.

Op dat niet ieder, door zulk blij verschiet bekoord,

Zich aan het rijmen stell', zeg ik (men zeg het voort!):

Van lauwers eet gij niet. Ook ziet gij langs de straten

Een man van elk geschuwd, van God en mensch verlaten,

Die zonder schoenen schier, en met versleten klee'd,

Dat zwart moet zijn geweest, bloothoofds daar henen treedt,

In zijn verbijsterd oog is 't duidelijk te lezen:

Hij is een Dichter, of hij wil een Dichter wezen.

Het groeiend aantal van die laatste soort is groot;

't Schiet op in éénen nacht, als giftig duivelsbrood.

In Holland oefent men de kunst bij 't handeldrijven.

Dáár ziet men 't minlijk vers door 't haatlijk cijfer schrijven;

Dáár vindt men vaak een vrouw, wie roem geen schaamte wekt,

Aan welke een schoon vernuft een schoonheid meer verstrekt;

Die uit *het graf* van Feith een reiner vreugd kan smaken,

Dan andren, die zich op een danspartij vermaken;

Die zelfs, wen de andre 't hair in vader Vondel windt,

Een vers aan haar toilet of in haar bed verzint;

Die, als ze bij den haard de pan heeft weggehangen,
Door geen romans, door Cats het kladboek doet vervangen.

Dáár snoeren liefde en kunst somtijds een edel paar,
En met hun letterkroost verrijkt ons jaar op jaar.

De blinde Moens zweeft zelfs door heel de schepping henen,
En doet een dankbre traan tot God onze oogen weenen.

't Journal des Modes en het hemelsch palmenhof

Verschaft, uitsluitend, hier een rijke denkensstof
Aan 't schoon geslacht, dat meent door nieuwe pronkgewaden,
Het dwaas Parijs ontleend, fijn oordeel te verraden.

Hier treft men Dichtren meest in lediggangers aan.

O zorgloos snijder, die naar lettereer wilt staan,
'k Zie u in 't naaijen en in 't rijm den draad verliezen.
Wat gramme God deed u zoo slaafsch een ambacht kiezen?
Noch kleet, noch dicht heeft maat; gij snijdt en rekt en kapt;
Gestopt is uw gedicht, uw kleeren zijn gelapt.

Maak kleeren slechts, is uw beroep het kleerenmaken!

Die pen en naald bederft, zal in het gasthuis raken.

U prangt de nooddrift, daar gij op geen klanten past;
Van heldenverzen hebt ge een pakhuis opgetast;
Bij wijze drukkers (want die vindt men hier bij hoopen;)
Zal daarmêe, na uw dood, uw kroost vol vreugde loopen;
En, in zijn laatste hoop bedrogen, snelt het voort

Regt naar een winkelier, die aan geen rijm zich stoort.
En konde uw zangster zelfs uw' kleinzoon 't kostje winnen,
Gij toch, gij wont het duur; wend de afgedwaalde zinnen.
Of waant ge, dat gij, met een dansersprong, flink, flank!
Zoo ligt op Pindus springt, als op uw snijdersbank?

Februarij, 1830.

DE MOEDER

te Waterloo.

Sia la lagrima al ciglio straniera:

È la patria la madre primiera.

CANZONE.

Een vrouw treedt stil en peinzend voort,

Het hoofd gebukt naar de aard';

Nu heft zij 't oog, dat helder gloort,

Gevoelvol, hemelwaart.

Zij staart aandoenlijk in het rond,

Houdt op een grafsteê stand;

Bij Waterloo ontglipt haar mond:

» Hij viel voor 't Vaderland!

» God dank!" spreekt ze, » ik zag veertienmaal,

» In 't eigen veld en dal,

» De zon deez' dag van zegepraal

» Verkonden aan 't heelal.

» Hier zat en dacht ik aan mijn kroost,

» Zijn' duren eed gestand.

» Ik ben zijn heldendood getroost:

» Hij viel voor 't Vaderland!

'k Was moeder, maar had mannenmoed.

» Den eêlsten pligt getrouw,

» Zet reeds het denkbeeld mij in gloed:

» 'k Ben Nederlandsche vrouw.

» 't Is 't hart van Haarlem's krijgsheldin,

Dat in mijn boezem brandt ;

» Die gloed stort mij zoo'n wellust in.

» Hij viel voor 't Vaderland !

» O jongst vaarwel, zoo vaak herdacht,

» Met weedomvolle vreugd:

» » Zoon, denk aan 't voor- en nageslacht,

» » En gloei in heldendeugd.

» » Herdenk uw moeder, en wees groot!

» » Druk ik voor 't laatst uw hand,

» » Men zeg mij eenmaal: roem zijn dood!

» » Hij viel voor 't Vaderland!" »

» Die taal vloeide uit mijn moedermond,

» Door hem zoo teêr gekust.

» Met fierheid streed hij op den grond,

» Waar hij in vrede rust.

» 't Verhaal van die hem strijden zag

» vertroost mijn weduwstand.

» Hij viel op Neêrlands hoogtijdsdag ;

» Hij viel voor 't Vaderland!

» Waar rust de liefeling mijner ziel ?

» Ligt zit ik op zijn graf.

» Zend, hemel! (opdat ik er kniel,)

» Een lichtstraal daarop af!

» Ik zoek en staar vergeefs.... ai mij...!

» Wat nood? In 's Eeuwgen hand,

» Bij d' eelsten heldenstoet, rust hij.

» Hij viel voor 't Vaderland!

» Wat tranen heeft me uw dood gekost!

» Gij waart vol liefde en deugd.

» Herdacht ik: Neêrland is verlost!

» Nog weende ik, maar van vreugd.

» Zoo hij in de eenzaamheid mij liet,

» En sluit zijn teedre hand

» Mij eens de brekende oogen niet,

» Hij viel voor 't Vaderland!"

18 Junij 1829.

DE GRIJSAARD

TE

WATERLOO.

Sacer nepotibus cruor.

HOR.

De zon verreest met blijde pracht.

Een Belgisch Grijze trad

Naar 't slagveld, dat nu welig lacht,

Weleer met bloed bespat;

Waar 't land de zegepraal verwierf

Op 't fransche dwanggebied;

Waar menig dappre streed, en stierf.....

Neen! braven sterven niet!

De diepontroerde Belg hervindt

Het Waterloosche veld,

De rustplaats van zijn eenig kind,

Die sneuvelde als een held.

Hij viel, maar op het eerebed,

Toen de aadlaar 't veld verliet;

Hij viel, maar Neêrland was gered;

En braven sterven niet!

Verrukt, knielt de eedle Grijze neêr,

Herdenkt zijn' waarden zoon:

» Mijn vreugde eens, nu mijn schittrende eer, »

Zegt hij op teedren toon,

» Rust, waar gij hebt getriumfeerd, »

» Waar elk u hulde biedt; »

» En 't graf in altaar is verkeerd: »

» De braven sterven niet! »

Hij kust, met dankbaarweenend oog,

Den overdierbren grond,

En heft het grootsch gelaat omhoog,

En slaat het, juichend, rond.

Daar rijst de Leeuw, die klaauw en tand

Zoo fier den vijand biedt.

Zoo stond, zoo viel zijn zoon voor 't Land:

De braven sterven niet!

Met vaderlijkbewogen ziel

Verlaat de Belg het veld,

Waar hem de liefste zoon ontviel

In d' allerkloeksten held;

En slaakt geen zucht, en stort geen klagt,

Schoon 't oog een traan ontschiet;

» Rust, Helden!» zegt hij, »sluimert zacht!

» De braven sterven niet!»

» Ook gij leeft eeuwig voort, mijn kind!

» Om trouw, beleid en moed,

» Zoo lang de Belg de vrijheid mint,

» Gekocht door zoo veel bloed.

» Triumf! verdrukking week en smart

» Van de aard', die gij verliet;

» En eeuwig leeft ge in 't Neêrlandsch hart:

» De braven sterven niet!»

18 Junij 1830.

DE
HOND VAN DEN ARME.

Illud Amicitiae sanctum et venerabile nomen!

» 'k Ben oud, en arm, en blind. Laat u tot meêlij wekken,
En God moge in meer heil dan mij u 't leven rekken!
Schoon mijn gesloten oog geen dank u tegenzendt,
't Bidt in een traan voor u, wanneer 't omhoog zich wendt;
En 't aldoordringend oog ziet de aalmoes. Na dit leven
Hoop ik u eens te zien, als God ze u weêr zal geven.
Ontwijk me, o wandlaar, niet; maar nader. Zie mijn nood!
Zie: 'k heb een enklen vriend, maar 'k deel met hem mijn brood.”
Dus sprak een blinde man, geknield, bij 't hoopvol wachten
Of niemand komen zou hun beider ramp verzachten,
En naast hem stond die vriend, zijn hond, bereid zijn paân
Te leiden, en bedrukt zag hij den grijsaard aan,
En keek naar wandlaars uit. 't Was 't uur, waarin het zinken
Der zon het veldtooneel in al zijn pracht doet blinken,
En uit het stadsgewoel den rijke er henen trekt.
Scherp luistert nu de hond, tot hoop reeds opgewekt.

Hij hoort een dof gerol van uit de verte naderen.

Een prachtig rijtuig komt naar hen met rasse raderen;

Hij ziet het reeds nabij, en huppelt blij te moê,

En snelt den steedling in het open rijtuig toe.

Hij staat: de tongslag jaagt het ros, de zweepslag klettert,

En 's armen afgezant ligt onder 't wiel verpletterd.

't Slagtoffer gilt; bedwelmd, rijst de arme, en roept zijn hond.

Vergeefs! en weent, en snikt, en tast, al huivrend, rond;

En bleek van schrik en smart: » o trouwste mijner vrinden,

Wie zal mij nu voortaan den ouden weg doen vinden?

In al mijn ramp stortte ik nog nooit zoo'n bittren traan.

Het gunstigst bedeluur weest gij mij daaglijks aan.

Gij kende 't huis des mans, den armen ten behoeder,

En haalde ons brood er af, als de allerteêrste broeder;

En wendde er iemand soms zijne oogen af van mij,

Zachtstreelend laagst ge, o vriend! getrouw weêr aan mijn zij'.

'k Was eertijds rijk; 'k vergat den schat, die mij verzelde.

Hij slechts vergat mij niet, wanneer mij de armoê knelde.

Mijn weelde volgde hij, mijn gids in 't drukkend lot;

Hij slechts, hij bleef mij, en 'k was vader, goede God!

Mijn dierbre hond, wen ik door blindheid werd geslagen,

Herinnert zich, wien ik bezocht in blijder dagen,

En leidt mij naar het huis van oude vrienden heen;

En roept hun weldaân in. Van allen komt geen één.

Ik denk ze afwezig, en ik keer verscheiden malen;
'k Zie eindlijk vriend en maag op 't smaadlijkst mij onthalen;
En roerde ik één van hen, (ik, weenend, stokoud, blind!)
Hij schonk tot heul de wensch: » God helpe u, goede vrind! »
De vreemdling schonk meer troost dan de oude dischgenooten.
Mijn hond hield steeds, als ik mijn bede had gesloten,
Ter gift de schaal bereid, hem bevend in den mond.
Ik weet niet, welke taal hij tot de harten zond,
Maar nooit heb ik bespeurd, dat 's vreemdlings aalmoes toefde.
Was ooit mijn vriend bedroefd, 't was als mij 't lot bedroefde.
Mijn voet, mijn hand, mijn oog, mijn schat was hij alleen.
Wen alles mij verliet, bewaakte hij mijn schreên.
O 'k zie al mijn verlies met feller rouw herboren;
Gij sterft: ik heb 't gezigt nu 't eerst, o vriend, verloren.
Helaas! 'k zal hem dan niet met droef, mij zoekend, oog
Zien sterven! o dat ik ten minst hem voelen moog!
'k Voel hem; hij wentelt zich in 't bloed, bij 't jongst bewegen.
Ik hoor een diepen zucht: wis zendt hij mij dien tegen.
Sterf in mijne armen, werp op mij nog éenen blik,
En zie mijn smart... Daar mengt zich onze laatste snik! »
Hij stort ter neêr. De maan, die aan de azuren transen
In 't stijgen lieflijk glom, verbleekt op eens; haar glansen
Verschieten, en haar licht, dat met de wolken strijdt,
Beschijnt de plek niet meer, door vriendschaps bloed gewijd.

Geweken zijn op eens de klacht en 't maangeflonker,
En sombre stilte heerscht bij middernachtlijk donker.

En de armen vraagden zich, twee dagen lang, bedroefd:

« Weet gij niet waar de blinde of waar zijn vriend vertoëft? »

De vreemdeling seker meer troost dan de onde beschouwden.

Bij hem hield steeds, als ik mijn bedde had gesloten,

Ter gift de schadel bereid, hem bevend in den mond.

Ik weet niet, welke taal hij tot de herten zond,

Maar nooit heb ik begreep, dat 's vreemdelings zamen te soelde.

Was ooit mijn vriend bedroefd, 't was als mij 't lot bedroefde.

Mijn roep, mijn hand, mijn oog, mijn achter was hij alleen.

Wen alles mij verliet, bewaakte hij mijn schreden.

O 'k als al mijn zinnen met letter new beborren;

Gij sterft: ik heb 't gezicht nu 't eerst, o vriend, verloren.

Helaas! 'k zal hem dan niet met droef, zij zekend, oog

Zien sterfend! o dat ik ten minst hem voelen moeg!

'k Voel hem; hij wencht zich in 't bloed, hij 't jongst bewegde.

Ik hoort een diepen aacht: wie kent hij mij dien togen.

Stiet in mijne armen, waf op mij nog éénen blik.

En zie mijn arm! Daar meent zich onze laatste anik!

Hij stort ter neer. De maan, die aan de aanden tranen

In 't stijgen liep, glom, verbleekt op eens; haar glansen

Verschromen, en haar licht, dat in de wolken strijft,

Beschijnt de plek niet meer, door vreesd'haars bloed gewijf.

DE
VRIEND VAN DEN ARME.

GESCHIEDKUNDIG VERHAAL.

Homère l'a chanté: rien ne manque à sa gloire.
DELILLE.

't Is avond: een nevel verduistert de maan.

Een sombere doodskar treedt statig daar aan;

Geen waschlicht verspreidt er zijn glansen om heen;

Men ziet er geen praalstoet, noch hoort er geween.

't Is 't lijk van een Arme: geen vriend volgt het lijk.

Er bommelt geen domklök, zijn deugden ten blijk!

God dank! ik bedrieg me: hij heeft toch een vrind,

Die hem in den dood, als in 't leven, bemint.

Verteederend schouwspel! daar treedt hij bedrukt:

Zijn hoofd hangt zoo kwijnend ter aarde gebukt.

Ook minde hem de Arme als een vader zijn kroost.

Hij was hem tot vreugde, tot eenige troost.

Verteederend schouwspel! daar treedt hij bedrukt:
Zijn hoofd hangt zoo kwijnend ter aarde gebukt;
De smart in het oog, dwaalt hij, huilende, rond;
En, hemel! die vriend is — zijn dierbare hond.

Ja, dierbaar, dat was hij, dat was hij voorwaar.
Niets scheidde 't nooddrufte en zalige paar.
Te zamen nu min, dan meer karig bedeed,
Vertoonde het Vriendschaps aanbiddelijk beeld.

» Verkoop mij dat dier, u tot last in uw leed!
» Wat deelt gij met dit een gebedelden beet?»
Sprak eenmaal een rijke aan den beedlenden man:
» Verkoopen!» was 't antwoord, » wie minde mij dan?»

Men nadert het kerkhof en 't wachtende graf,
En smijt er het lijk, met verhaasting, in af.
De huilende hond springt in de opene groef,
En krabt op de kist, en hij staroogt zoo droef!

En, zuchtende, tuurt hem de grafdelver na,
En denkt aan zijn vriend: hem ontvalt zijne spâ.
't Wordt laat, en hij blijft aan het schouwspel geboeid;
Zijn wangen verbleeken, met tranen besproeid.

En ijlings verneemt hij een aaklig gegil;
't Versterft in een zucht, en 't is alles nu stil.
Hij bukt in den grafkuil, bij maanlicht, ter neêr,
Den Hond wil hij wekken: de Vriend was niet meer!

Daar stort hij, verwonnen van bittere smart.
De Vriendschap streelt meestal den Arme het hart:
» Rust, edele Vrienden, rust zamengepaard!»
Hij zegt, en dekt de edele Vrienden met aard'.

Hij snelt naar zijn Damon met boezemgeklop.
Zij rigten wat zoden bij 't grafplekjen op;
Vaak zitten ze er ver van het wereldsgewoel,
En storten een zaligen traan van gevoel.

DE MOEDER
EN
DE LEEUW VAN FLORENCE.

Romance,
Goegewijd aan mijne Moeder.

Moederliefde heeft haar panden
Aan der moordren woede en list,
Aan der waatren ingewanden,
En aan de ijsbre leeuwentanden,
Met ontembren moed betwist.

IMMERZEEL.

Neeu, zeker! geen liefde is zoo sterk en zoo trouw,

Als die ge in een Moeder ziet blinken.

Zij schept tot heldin de minst moedige vrouw.

Geen nood, waar een Moeder bij wankelen zou;

Geen dood, die haar moed kan doen zinken.

't Geldt de eere dier liefde. Mijn citer, klink op,

En wijd haar uw kunstlooze zangen.

Hen leze de Moeder met boezemgeklop!

En (hemel, dit voerde mijn heilloon in top,)

Een traantje bedaauw' hare wangen!

't Was feest bij Florence, niet ver van een bosch.

Elk voelde tot vreugde zich wekken.

En menige pronker en vrouw dachten, trotsch

Op schoonheid van leest en op prachtigen dosch,

Het oog van een ieder te trekken.

De lieve Lenora begaf zich ook dáár.

Geen prachtkleed omgolfde haar leden,

Geen puikjuweel blonk om den hals of in 't haar;

Maar (als of 't eene andre Cornelia waar',)

Haar kleinood kwam naast haar getreden.

Zij stapte, 't genoeg op 't minzaam gezigt.

Wel bragt geen Adonis haar lonken,

Maar menige vrouw voelde (de oogen gerigt

Nu eens op Lenora, dan eens op haar wicht,)

Den boezem in eerbied ontvonken.

't Gewoel en gedrang groeiden aan elken stond.

Nu hief de muziek hare klanken;

En slingrende dansen omkringden den grond.

Men zwaaide, men zwierde, men zweefde er in 't rond,

Of zoden verstrekten tot banken.

Lenora zat naast heure vrienden geplaatst,

En voelde zich zalig bewogen.

Terwijl men van spel en vermaken ginds raast,

Is 't reiner genot, dat haar oogstraal weêrkaatst:

Haar liefeling speelt onder hare oogen.

Maar God! ach, van waar dit geschreeuw en gerucht?

Wat noodgeschrei rijst er ten hemel?

De feestvreugd vervangen gekerm en gezucht:

Een donderstem brult door het bosch: ieder vlugt,

En ijlings verdunt zich 't gewemel.

En voor nog Lenora 't vermoedt of het weet,

Voelt zij zich bij de armen gegrepen,

En verder getrokken, al dreune haar kreet.

Een donderstem brult: als of de afgrond zich spleet,

Houdt de angst haar om 't harte benepen.

Mijn kind! » gilt ze, en tast en zoekt rondom haar heen,

En vindt het lief schaapje niet weder.

Verwilderd, staart ze om haar, en, ach! ze is alleen.

Nog eens staart ze, en ziet.... God! zij ziet niets, o neen!

En toch slaat de twijfling haar neder.

't Is zeker een droom, die haar zinnen vermant!

Haar kindje stak de armtjes haar tegen,
En kermde: »mijn moeder!» en, God! in wat stand?
Een leeuw heft naar 'twichtje den klauw, dien hij spant;
Ten top is zijn woede gestegen:

Zij staart: en hoe fonkelt dit bliksemend oog!

Wat ijslijke muil spart zich open!
Daar grijpt hij het knaapjen, en tilt het omhoog:
Ach! neen! 't was geen droom, die Lenora bedroog;
Zij waagt het niet langer te hopen.

Nu sterkt haar de schrik, die haar boeide weleer.

Den brieschenden leeuw reikt zij de armen;
Rijst op, en snelt henen, en valt voor hem neêr:
»Geef,” snikt zij erbarmlijk, »mijn liefeling mij weêr!”
En hoort nog het engeltje kermen.

De leeuw vest het oog, waar het vuur straks uit sprong,

Op 't smeekende moederoog teeder,
Den schreijenden knaap likt zijn vleijende tong,
En legt, wat geen sterfling hem ooit nog ontwong,
Zijn prooi aan heur voeten ter neder.

Klink op nu, mijn citer! neen!... wie, dien 't gelukt,
Den wellust der Moeder te zingen,
Die juichend haar kind, aan gevaren ontrukkt,
In de armen en aan haren boezem weêr drukt,
En dankbeê, noch traan kan bedwingen?

Neen, zeker! geen liefde is zoo sterk en zoo trouw,
Als die ge in een Moeder ziet blinken.
Zij schept tot heldin de minst manlijke vrouw.
Geen nood, waar een Moeder bij wankelen zou,
Geen dood, die haar moed kan doen zinken.

Ja, eere der Moeder! mijn citer, houd op!
O had gij min kunstlooze zangen,
Hen las ieder moeder met boezemgeklop,
En (hemel, dit voerde mijn heilloon in top,)
Een traantje bedaauwde haar wangen.

DE KINDERMIN.

VERHAAL,

Opgedragen aan mijnen Vader.

Son sein même a nourri son père infortuné;
Merveille respectable à la race future,
Où même en s'oubliant triomphe la nature.

DU BELLOY.

Ja, siert ge ons levenspad, en strooit er mirten over;
Streelt milder schaduw aan uw zij' ons, onder 't loover
Gestrekt, o Vrouwen! wen de lente aan beekjes danst,
En met een rozenkroon uw dartle vlechten kranst;
Ja, kunt gij onze ziel ontroeren in de dreven,
Waar vlugge zefirs 't koel gebladerte doorzweven;
Ja, zoo 't verrukt gevoel betoovrend aan u kleeft,
Waar Phebes zilvren schijf op 't effen vlietje beeft;
Dáár, waar de menschheid treurt, van heul en hulp verstoken,
De schrik zich beelden schept, die in het duister spoken,
En doodsche stilte woont, gestoord, helaas! alleen
Door ketenramling en verstikte smeekebeên,

Dáár balsemt ook uw oog en mond het bloedend harte,
Verzacht de onheelbre wonde, en zaligt zelfs de smarte.

O Schoonen, storte uw blik mijn zangen leven in!
't Geldt de eer van uw geslacht en van de Kindermin.
Komt, treedt met eerbied, onbevreesd, een kerker binnen.
Komt, leert uwe Ouders dáár, trots doodsgesvaren, minnen.
Treedt toe, de duisternis zal zweven om uw schreên,
Maar uit haar rees uw roem, en vlamt door eeuwen heen;
Ja, Emma's eerdaad blijft op 't graf der eeuwen klinken.
Moge op uw wangen bij 't verhaal een traantje blinken!

Ziet gij dat kerkerhol? ziet gij, hoe, diepbedrukt,
Die grijze er naar den grond 't ontkleurde voorhoofd bukt?
't Is Chactas: hij was steeds zijn vorst getrouw gebleven,
En nu had hem fortuin, maar niet zijn deugd, begeven.
Het oproer zegeprale! In d' engen kerkerband
Gloeit Chactas boezem nog voor vorst en vaderland.
Maar in zijn boeijen zelfs wil hem de wraak verpletten,
En kiest den honger, om de zeis des doods te wetten.
De grijsaard kent zijn lot; zijn levenslamp dooft uit:
En ach! geen hand, die hem de brekende oogen sluit.
» Een dierbre dochter is (dus denkt hij) mij gebleven;
» Zij mint mij zoo, en 'k mag niet in heure armen sneven!"

Hij snikt. Niets nadert, dan de honger en de dood.

Maar 't was, of de ijzren deur, ontgrendeld, zich ontsloot.

Een stem.... 't is Emma's stem! hij hoort die zachtkenen naken,
En angst en foltring week; hij mag nog wellust smaken!

Zij kust hem, siddrend, met de teêrste kindermijn.

Hij drinkt haar tranenstroom, zijne eerste laafnis, in:

» Mijn wenschen zijn voldaan: 'k sterf in uwe armen!" — » Vader,

» Mijn wenschen zijn voldaan: ik trede 't graf ook nader.

» 'k Sterf aan uw zijde, en dank der wreedheid dit alleen."

Zij zweeg, verstikkend; en 't zweeg alles om hen heen.

Maar 't ijslijk uur snelt aan: de hongersnood keert weder,

En knaagt aan 't flauwend hart des grijsaards: hij valt neder,

En, Emma, gij waart dáár! Vergeefs zijn bede en traan:

Zij ziet den jongsten straal der zwakste hoop vergaan,

En al haar kracht bezwijkt met 's grijsaards levenskrachten.

De wanhoop, nu in top gestegen, smoort heur klagten:

Zij kust zijn looden mond: vergeefs! zij staart omhoog,

En ijlings blinkt de hoop in 't opgehelderd oog:

» Neen, Vader! neen, gij zult niet voor mijne oogen sneven.

» Wat hemeltroost daalt neêr! mijn wanhoop is verdreven.

» Leef! (spreekt zij) ver van hier de honger en de dorst!"

Den grijsaard, dien zij steunt, biedt zij haar milde borst.

Zij voelt zijn polsslag weêr, bij 't ruimer ademhalen,

En in 't zich oopnend oog ziet zij de erkentnis stralen!

Naast God, die Emma's brein dien vond heeft toevertrouwd.

Dankt zij haar Vader 't licht; hij dankt haar zijn behoud,

Nu gaat zij heen, versterkt haar krachten, en keert weder,

En Chactas zegent haar, en knielt voor haar ter neder.

De zon had viermaal reeds het wentlend rond verlicht;

Reeds viermaal smaakt zij 't zoet van d' eêlsten kinderpligt.

» Maar hoe! (spreekt hij, wiens zorg de kerker is bevolen,)

» Onmooglijk! spijs noch drank naakt deze doodsche holen,

» En daaglijks hoor ik nog des grijaards teedre stem,

» En, niet meer weenend, komt zijne Emma nog tot hem.

» Wat vreemd geheim! zou zij.... ik wil 't eerlang ontdekken!"

Hij naakt, ziet haar, die hij bespiedt, tot voedster strekken,

En staart verstomd; verstomd, snelt hij ter melding heen.

De wreedaards volgen hem, met zachtgezette treên,

Zien 't roerend schouwspel aan, herzien met twijflende oogen:

Verwondring grijpt hen aan, en wekt hun mededoogen;

Een traan vervangt het, die der onschuld lot beslist;

En juichend meldt de Faam aan de aard' de schoonste list.

'k Zou Emma's lof vergeefs doen van mijn speeltuig vloeijen:

Haar daad blijft door zich-zelv' der kindren hart ontgloeijen.

Een Genius heeft mij de heilige plaats getoond,

Waar kinderliefde door barbaren werd bekroond.

Nooit heb ik, ongeroerd, die heilige plaats betreden.

'k Denk aan mijne Ouders dáár, en de eerbied boeit mijn schreden.

Wees op uw kerker fier, o Gend! 't is op zijn grond,

Dat eens een zwakke vrouw die schoone daad bestond.

Dat vrij haar marmren beeld zijn gevelspits bedekke.

Der Schoonen roept het toe: dat ze u ten voorbeeld strekke

En rijst er ook geen zuil op haar verborgen graf,

De roem dier Eponine, o Gend! straalt op u af!

DE WEEZEN.

Klaagzang.

Et cum tristis hyems etiam nunc frigore saxa Rumperet.

VIRG.

Versteend is het veld, en het sneeuwkleed dekt de aard;
Wee d' arme, beroofd dan van have en van haard!
De dood sluit hem 't oog, waar een traan nog in zwelt:
Dan zijn al de harten versteend als het veld.

Nieuwjaarsnacht verrees; en de grijsheid en jeugd,
Verhaastten haar weêrkomst van 't feest, zoo vol vreugd,
Luidruchtig gevierd in des vreemdlings gezin.
Een weinig geluks sloop het hutjen zelfs in.

Daar zaten twee kinderen voor een kapel,
Halfnaakt, bleek van lijden; zij leden zoo fel,
En riepen, al zuchtend, met menigen traan,
Des wandelaars wreede onverschilligheid aan.

En boven hun hoofd hing een kwijnende lamp,
En treurig bescheen zij dit schouwspel van ramp;
Ach, de oudste bood weigrenden rijkaards de hand;
En de andre bad, snikkend, door smarte vermand:

» Verzacht toch (om Gods wil!) de wonde onzes leeds!
» Ontferming! naast vader rust moeder alreeds;
» Haar brood gaf ze ons gistren, en stierf als ze 't gaf:
» Wij lijden, verkleumd en verhongerd, zoo straf!

» Ik heb mijn gezin,» schreeuwde 's vreemdlings getier;
» Zijt gij het, die 'k voeden moet? Pakt u van hier!»
» Wij zagen zijn dochttertje schreijen, o God!
» En echter bedreigt ons het schriklijkste lot.»

Zij klopten op 't deurtje van 't heilig gebouw.
Want moeder zei': » God is den weezen getrouw.»
Niets, buiten den weêrklank, dat antwoord hun bood;
Niets naakte er, niets kwam er, dan de aaklige dood.

Nog flonkerde 't lamplicht: met domlend gebom,
Sloeg twaalfmaal een sombere klok op den dom.
Men hoorde gerij, en geraas, en gerucht;
Men hoorde geen klagt meer, geen snik meer, geen zucht.

Een Priester, die zich, bij het dagende licht,
Ter bede begaf naar 't gewijde gestigt,
Ziet hen, op een steen, door den sneeuw overdekt:
Ze ontwaken niet meer, die hij, weenende, wekt.

Het roerlooze paar, dat zich teeder omarmt,
Als had het zich ligchaam aan ligchaam verwarmt,
En dat, als een doodskleed, de sneeuwvracht omsluit,
Stak 't maagre, bevrozene handje nog uit!

De grootste, die d' andren ten halve bedekt,
Had 't vingertje op 't mondje zijns broeders gestrekt;
Als stuitte hij 't vruchtloos gebed, bij 't vermaan:
Het is met ons lijden voor eeuwig gedaan!

Zij slapen voor eeuwig, en nog waakt de lamp,
En ieder beklaagt, en beweent nu hun ramp;
En echter den vorigen dag kwam men niet.
Waarom heeft hij tranen, die de armen verstiet!

EDWIN EN LIZE.

Romance.

Nox erat, et placidum carpebant fessa soporem
Corpora per terras; silvaeque et saeva quiêrant
Aequora; quum medio volvuntur sidera lapsu;
At non infelix.

VIRG.

Middernacht streek neêr op de aarde;

Zorg en smarte was gevlugt.

Velden zwegen, stallen zwegen;

Alles zweeg in 't stil gehucht.

Alles sliep: neen! Lize waakte:

Edwin toog zoo ver van haar;

Reeds één maand was hij vertrokken,

Dien zij wacht bij 't echtaltaar.

God! de dag voor zijn terugkomst

Vastgesteld verzonk in rouw.

Wis trof hem of haar een onheil:

Hij is dood of ongetrouw.

Eenzaam treurt het angstig meisje,
Dat op Edwin's beeldnis staart,
Bij het somber, stervend lamplicht;
En de duisternis dekt de aard':

» Ach! wat baten al de schatten,
» Die mijn Edwin erven moet!
» Kan het afzijn eens geliefde
» Door een wereld zijn vergoed?

» Dierbare Edwin, wien ik de armen,
» Als een teedre gade, ontsluit,
» (God! wat voorgevoel doorprijnt mij!)
» Ben ik nog uw waarde Bruid?

» Licht heeft helsche goudzucht... hemel!...»
En haar matte boezem hijgt
Naar verligting, hoop; naar Edwin;
En zij siddert, en zij zwijgt.

Maar de slaap daalt op heure oogen;
't Laatste traantje is hun ontgleên;
En de lichtgewiekte droomen
Stuiven naar de sponde heen.

En een jongling treedt haar nader,
Met een bloedig treurgewaad.
Weenend, zuchtend, staat hij. Lize
Staart met diepverbaasd gelaat.

» Edwin, Edwin, dierbare Edwin!»
Gilt het juichend meisje uit,
Dat hem heure minnende armen,
Als een teedre gade, ontsluit;

Dat verrukte maagdelippen
Tot het welkomkussen biedt,
En zij prangt een schim in de armen,
Ach! den overdierbre niet.

En hij deinst terug, en zuchtend:
» Lize, ja, gij mint mij teêr.
» Ook uw Edwin mint u eeuwig;
» Maar uw Edwin is niet meer.

» 'k Naakte reeds dees dierbre streken,
» In verrukten minnegloed;
» En mijn afgefolterd harte
» Vloog het uw' reeds in 't gemoet.

» 'k Dacht aan Lize, slechts aan Lize,
» En trad ras en rasser voort;
» En, bewustloos, stort ik neder,
» Door een helschen dolk doorboord.

» Lize! gil ik; en een doodsteek
» Treft me op 't eigenst oogenblik;
» Lize noem ik in den doodstuip,
» Lize bij den jongsten snik.

» Lize! ween niet! staar ten hemel,
» Dáár, dáár wacht uw gade u af.
» Juich! wij zullen dáár vereend zijn,
» Na vereend te zijn in 't graf."

En zij heft het oog, ziet Edwin,
Dien het Englenkoor omkringt.
't Stoflijk kleed was hem ontvallen,
Van verblindend licht omringd.

En de morgenhaan kraait scheller;
Vrolijk zingt de leeuwerik;
't Morgenrood ontgloeit de kimmén;
Lize ontwaakt, vol angst en schrik.

Bij zijn wederkomst viel Edwin,
Door de goudzucht neêrgeveld.
Siddrend werd zijn' bruid, geen bruid meer!
Nog dien dag die maar gemeld.

Middernacht streek neêr op de aarde,
Zorg en smarte was gevlugt.
Velden zwegen, stallen zwegen;
En er stierf een bang gezucht!
En de morgenhaan kraait scheller;
Vrolijk klimt des leeuwriks lied.
't Morgenrood ontgloeit de kimmen,
Lize alleen ontwaakte niet.

Weenend droeg men hare lijkbaar,
Die het gansch gehucht omgaf;
En vereende haar aan Edwin
Op het rustbed van het graf.

ZOMERAVONDWANDELING.

AAN MIJNE VRIENDIN.

Inspirez donc mes chants, beaux lieux, frais paysages.

DELILLE, *l'homme des champs*, C. I.

De hette is voorbij, en de koelte daalt neêr.

Welaan! 't Dendersteedjen ontvloden.

Vriendin! ook uw ziel is gevoelig en teêr.

't Sloeg zeven: de ruste, de kalmte komt weêr

Naar boschjes en beemden ons nooden.

Kom! treên wij de lustige velden weêr in,

Langs kronklende paden en vlieten.

Dáár streelt ons het prachtigst tooneel ziel en zin,

't Is dubbel genot, o geliefde Vriendin!

Wanneer wij te zamen genieten.

Die lagchende velden, dit bogtige dal,

Die boschjes, in 't jeugdige bloeijen,

Dit grazende vee, bij dit golvend kristal,

Dit rijzende en dalende vooglengeschal,

't Weet alles mijn schreên hier te boeijen.

'k Sla dankbaar-bewonderende oogen in 't rond,

En één tuin is 't veld allerwegen.

Hoe weeldrig, hoe zalig is Vlaanderens grond!

De vruchtbaarheid, die er uw vlijt aan verbond,

O veldling! is Nederlands zegen.

Zie, zie hoe de Dender in 't blaauwend verschiet

Met duizende bogten zich kronkelt;

Hoe prachtig, hoe statig hij, murmelend, vliet.

Hoe 't goudkleurig vuur, dat de dagvorst nog biedt,

't Weërkaatsend kristalvocht ontvonkelt.

Wat heerlijk vaarwel! ja, dit roert het gemoed.

Verstrekt dan dit wolkengewemel,

Gekringd om den vader van 't licht, hem ten stoet?

Verblindende glans!.... hij bedekt met een vloed

Van vlammen 't azuur van den hemel.

Nooit blonk hij meer prachtig, en echter hij daalt

Ik zie, door gindsch digtbezet loover,

Zijn schijf, die ten halve aan de kimme nog praalt;

Zij zinkt, en verdwijnt, van een goudlucht omstraald

En 't schittrendste pad laat hij over.

Ja, dit, dit is 't godlijkste schouwspel der aard;

Het beeld van Gods goedheid en luister,

Een prachttooneel rijken en armen bewaard.

Ja, hij, die niet gloeiend van dank er op staart,

Moest eeuwig verkleumen in 't duister!

Het schokt mij, hoe groot er ook de afstand van zij.

'k Zal 't van meer nabij eens beschouwen;

'k Moet hooger zelfs varen, de sferen voorbij,

Wen zich, in verhevener schepping, voor mij

Het laatste geheim zal ontvouwen.

Ja, de Almagt is loutere goedheid en min!...

Wie blijft aan het aardsche nog hangen,

Wanneer hij op 't hemelsche staroogt, Vriendin?

Ginds zullen wij eeuwig.... 'k Verlies er mij in,

Mijn Schepper!.... bekroon ons verlangen!

Te vlugtige stonden van 't zuiverst genot!

Lang zal uw herdenken mij streelen.

Ja, 't veld voert de dankbare ziel op tot God.

Kom, sterfling, en mor hier (durft ge) over uw lot,

Wen gij in dit schouwspel moogt deelen.

En echter (o bron van verderf voor mijn land!)

Waar torens ten hoogen zich steken,

Ginds, ach! waant de steedling, dat hij zich ontspant;

En zit, bij den rook van Columbia's plant,

Versufd, op een kaart te verbleeken.

Ook ginds zit zoo menig schoon marmeren beeld,

Van felle verveling te gapen.

Beroofd van gevoel, maar met hoogmoed bedeed,

Wie, buiten haar opschik, op aarde niets streelt,

Dan 't snappen, en spelen, en slapen.

Gij, veldling! gij zijt nog zoo diep niet ontaard:

Gij voelt u door 't veldschoon bewogen.

't Weegt u niet, dat ega en kroost, u zoo waard,

Rond u zich in 't rustgewijde avonduur schaart,

Om 't zweet u van 't voorhoofd te droogen.

Door 't loover vertoont zich uw nederig huis;

De vrede verkoos haar tot woning,

Verwijderd van 't steedsche gewoel en gedruisch.

Uw kindren zijn dankbaar, uwe ega is kuisch:

Benijd nooit het lot van een Koning!

Verbeelding voert mij 't kleine heilverblijf in:

- Gij zijt door geen vreemden omgeven;
- Gij spreekt van den oogst aan het luistrend gezin,
- En staart op de panden der zuiverste min,
- En smaakt al het zoete van 't leven.

Wij blijven verteederd, begeesterd daar staan!

En echter de schaduw zinkt neder.

Een nachtegaal zingt nog, en ginds rijst de maan!

Mijn Debora! ja, ook uw Vriend stort een traan.

Och! keeren wij morgen hier weder.

Dendermonde, Julij 1830.

G O D S

LAATST EN SCHOONST WERK.

Ehret die Frauen! Sie flechten und weben
Himmlische Rosen in 's irdische Leben,
Flechten der Liebe beglückendes Band,
Und, in der Grazie züchtigem Schleier,
Nähren sie wachsam das ewige Feuer
Schöner Gefühle mit heiliger Hand.

SCHILLER.

God sprak: de bajert week, en eeuwige orde ontstond.
Een talloos schepsental bezielde 't wereldrond.
't Was alles harmonij in hemel en op aarde.
De mensch trad op; en 't koor der reine geesten staarde
Verwonderd, juichend, op des Eeuwgen evenbeeld.
Het edelst schepsel zag 't heelal met heil bedeed,
Ja, dronken van genot, bij 't dartel mingetooover.
Het tortelduifje kirde, en paarde in 't digte loover.
De teedre nachtegaal verhief zijn lieflijk lied,
Dat meêgevoeligheid en rein geluk verried;
Ja, zelfs der dieren vorst gaf zijner gâ bewijzen
Des minnegloeds, die ze in zijn fiere borst deed rijzen.
De mensch sloeg 't aanzigt op dit schouwspel, en zich-zelv',
En 't eerstmaalweenend oog hief zich naar 't stargewelf.

Hij voelde de eenzaamheid in 't ledig-kloppend harte,
En zonk verwonnen neêr door slaapbehoefte en smarte.
God sprak: mijn laatst gewrocht voer' zijn geluk in top.
Nu hief het englenkoor de jubelzangen op,
En wachtte, in eerbied, af, met ongeduldige oogen,
Wat schitterend kunstgewrocht van gunst en alvermogen,
De schepping sluiten, en den mensch verheemlen zou,
En viel, verrukt en stom, op 't aanschijn voor de Vrouw!

AAN HAAR.

Des werelds heerlijkheid, wat is zij, dan de Vrouw?

BILDERDIJK, *Ondergang der eerste wereld.*

De Vrouw was mij 't sieraad, neen, 't pronkstuk der aarde,

Waar ooit ook mijn oog, diepverwonderd, op viel.

Het pronkstuk der Vrouwen zijt gij me, o mijn Waarde,

O leven mijns levens, o ziel mijner ziel!

Niet enkel door smaak en bevallige leden,

(Vergankelijk schoon en bedrieglijk vernis,)

Neen! enkel door reine, goedaardige zeden,

Door 't hart, dat zoo krachtvol en adelijk is.

Wat vuurbollen ook mijn verwondering boeijen,

Bij 't schitteren aan 't prachtige hemelgewelf,

Geen zinnelijk schoon, niets op aard' doet me ontgloeijen,

Dan 't wezen, onsterflijk als de Eeuwige zelf.

De schepping ontvouw' mij het godlijk vermogen;

Met loover, met bloemen, met vruchten omhuld;

Haar prachtkleed verrukke mijn tintelende oogen,

Nog zwoegt mij het ledige hart on vervuld;

Geen zinnelijk schoon kan 't vervullen, doen blaken;

't Verteert op zich-zelfen, met wee overlaân,
En vlamt naar verligting, en mag slechts die smaken,
Wen 't slaat op het uwe, en het uwe voelt slaan.
Dat mogt het, dat mag het nog somtijds, Geliefde,
O leven mijns levens, o ziel mijner ziel!
Ja, weg is de smarte, hoe helsch zij mij griefde,
Wen slechts of uw lonk of uw lach op mij viel.
En laat gij een troostwoord uw mondjen ontglippen,
Dan zelfs is mij 't lijden verkeerd in genot.
'k Ben zalig, ontsluit gij me uw lieflijke lippen,
Maar mag ik ze sluiten, dan ben ik een God!
Een God! o vergeef het mij, Almagt!.... Ontrezen
Aan 't stof, bid ik u in die Goddelijke aan;
Gij schiept haar voor mij, dit aanbiddelijk wezen,
Weldadig als 't zonlicht, en teêr als de maan.
In Haar zag ik alle mijn wenschen bekroonen,
Den heildroom vervullen van gansch mijne jeugd;
Gij wilde, voor 'k stierf, mij een engel vertoonen
In Haar, 't ideaal der verhevenste deugd.
Wat bede schiet me over? Als Gâ Haar te prangen
In de armen, die 'k dankvol ten hoogen verhef?
Zij mint mij: voldaan is mijn vurigst verlangen;
En de aard heeft geen vreugd meer, die 't harte mij treff'.
Eén enkele wensch!... wil dien, Eeuwge! volbrengen;

En 'k dank U, wat ramplot mij teisteren moog':
Mijn doodsnik te zaam met haar doodsnik te mengen,
Dit bid ik, dit smEEK ik, met tranen in 't oog.
'k Ontwaak in heure armen, ontzinkt mij deze aarde,
En de aanvang neemt aan van een stoorlooze min.
Zoo ge eens mij ginds hooger en wellust bewaarde?....
Onmooglijk ... misschien ... ik verlies er mij in!
Nog dool ik naast Haar onder 't aardsche gewemel,
Wat ramp er mij drukk' van de wieg tot de baar.
Zij spreekt, en herschape[n] is de aarde in een hemel.
Ja, 't Eden waar' zelfs mij een hel zonder Haar.

A A N H E M.

Tu quoque, mi Brute!

O gij, die reeds naast mij in de eerste kindschheid speelde,
Aan wien de Vriendschapsband mij hechtte sinds dien tijd,
Die mijn geluk verhoogde, en die mijn rampen deelde,
Wien ik mijn ziel had toegewijd!

O! als ik u verliet, omhelsde ik u zoo teeder;
En, schoon ik u begaf, 'k vergat u nimmermeer.
Altijd zag ik met vreugd, met warme vreugd u weder,
En 'k zag u elken avond weêr!

Of moest ik soms uit pligt mij ver van u begeven,
Ik deed in brief bij brief u gansch mijn ziel verstaan;
En 'k had u naar mijn wensch toch nooit genoeg geschreven
Op 't blad, besproeid met traan bij traan.

Uw antwoord kustte ik met ontvlamde geestvervoering;
En, als ik in het einde u weêr in de armen vloog,
Drukte ik u aan mijn hart, met wellustvolle ontroering,
En 't welkom glinsterde in uw oog.

Met u wilde ik fortuin en roem en leven deelen,
Met u op éénen dag ten stillen grave gaan.
Die wensch, die vaste hoop bleef mij nog gistren streelen,
En gij, gij hebt mij snood verraân!

Gij spraakt: de dagtoorts zal veeleer in 't westen klimmen,
Voor ge onze levenszon, de Vriendschap, wijken ziet;
Ik zie het morgenlicht in 't somber oost weêr glimmen,
En echter hieldt ge uwe eeden niet!

Wraak, Hemel!... neen, 'k bedaar! Ik wij' hem slechts verachting.
Mijn boezem voedt geen haat, al krimpt hij weg van smart.
Gij draagt uw regter, bij die helsche trouwverkrachting,
Uw wreker om in 't wroegend hart.

Wat wrange vrucht heeft mij de Vriendschapsboom geschonken!
Ach, min verlokkend was het ooft, dat Eden bood.
Die levensboom deed ook bij mij den lust ontvonken,
En werd den boom ook van den dood.

't Valt hard een boezemvriend te zien van de aarde wijken,
Waaraan zijn liefde ons boeide; en toch herdenkt de Vrind
Met weedomvolle vreugd de reeks van trouwheidsblijken,
Waar hij steeds — nieuw genot in vindt.

't Is troostrijk, dat de naam zijns boezemvriends blijft leven ;

Zijn tranen huldigen diens nagedachtenis.

Zijn zusterlijke ziel is nog te zaam geweven

Met haar, die reeds verhemeld is.

Hij mogt in 't brekend oog de hoop des weêrziens lezen.

Verbeelding heeft hem vaak een zoet bedrog bereid.

Kort is de scheiding, en 't herzien zal eindloos wezen :

Zij minnen zich voor de eeuwigheid !

't Valt harder, dat een vriend ons vóór den dood verlate.

't Is enkel smart, die zelfs de vreugdherinring geeft.

Ik roep geen Vriendschap meer, het graf roep ik te bate :

Wij hebben beî te lang geleefd !

't Was hooggestemd gevoel, 't was geestdrift, die gij wekte

In 't argloos jonglingshart, dat droomen dorst van heil.

O Vriendschap, die mij lang ten aardschen hemel strekte,

Ik had u voor geen wereld veil.

Hij leeft, die mij dien trek, die zucht heeft ingeschapen !

De Hoogste leeft, en sluit zijne oogen nimmermeer.

En gij, Verrader ! zoudt in vrede kunnen slapen,

Zacht ingesluimerd, als weleer ?

Neen! zeker ziet ge in steeds vernieuwde folterdroomen
Dien Vriend met hangend hoofd, met ingezonken oog;
Gij ziet mijn tranenvloed langs bleeke wangen stroomen,
En heft uwe armen naar omhoog!

En ik, ik had, om u één enklen traan te sparen,
Den laatsten droppel bloeds gestort met hemelvreugd;
Ik had u alles, trots de bangste doodsgewaren,
Geofferd, buiten de eer en deugd.

O, als uw uur eens slaat van rekenschap te geven,
Dan zij uw uitgang zacht, bevrijd van wroegingspijn!
Moog dan mijn treurig beeld u niet voor de oogen zweven!
Te bitter zou die foltring zijn.

Steeds blijft ze fel genoeg. Gij zult den dood ontvlieden,
En zien hem voor uw bed, met schrik gewapend, staan.
De koudbezweken hand zult gij een hartsvriend bieden,
En, tastend, treft gij die niet aan.

Geen wandlaar, die uwe asch met tranen zal besproeijen;
Geen lied bewaart uw naam voor neef en nageslacht;
't Vergeet mij niet zal om uw eenzaam graf niet bloeijen,
Bedekt met onopklaarbren nacht.

RIJM VOOR DEN HOLLANDER,

ONRIJM VOOR DEN VLAMING.

..... Facies non. . . . una,
Nec diversa tamen, qualis decet esse sororum.

ovid. *Metam.*

Verraden van den vriend, die gistren bijstand bood,
Door vijanden vervolgd, geteisterd tot den dood,
Vliegt de onschuld, onverbleekt, de blijde Hoop in de armen,
En weet ten minst voor schrik haar boezem te beschermen.
Zij hecht, op englenwiek, zich van het aardsche los :
Een steenrots staat min kalm, in 't buldrend golfgeklots.
Laat de opgeruide zee in dolle woede bruisen,
Is uw geweten rein, slechts zefiers hoort gij ruischen;
En vredig sluimert ge in, als rustelooze twist
't Onmenselijk stofklomprot tot wraak en weêrwraak hitst.
Niet hier is 't vaderland des brave: 't schittrend glanzen
Der dagtoorts lokt zijn oog naar hooger hemeltransen,
Waar hij het loon ontvangt van 't afgestreden hart,
Dat bij der boosheid vloektriumpf verbrijzeld werd;
Waar hij het oog, daar hier zoo vaak een traan in parelt,
Met diepe deernis slaat op al 't gewoel der wereld,
Die eeuwig zoekt naar rust, en eeuwig rust ontbeert;
Die niet te leven weet, en niet te sterven leert.

LYDERIK DE BUCK,

EERSTE BOSCHWACHTER VAN VLAANDEREN.

Romance.

En waarom 't innig vuur verzaakt,
Dat mij ten zangstrijd voert,
Als 't vaderlandsche braafheid raakt,
Die mij zoo treft en roert?

TOLLENS.

Ik ook, in Neêrlands gouden spraak,
Op Hollands schittrend spoor,
'k Bezing mijn Land, een dierbre taak,
En vraag zijn roem er voor.

'k Heb zuiver vaderlandsch gevoel,
Al misse ik Tollens kunst.
De Belg, bij 't Landvereerend doel,
Verdient der Belgen gunst.

En spot ook menig met den Bard,
Vol vaderlandsch gevoel,
Wat raakt hem 't vlaamsche basterdhart,
Voor 't eedle en schoone koel?

Ik zing voor Nederland alleen,
En wijde 't hart en lier;
En ben, is mijne kunst maar klein,
Als Neêrlands Zanger fier.

Dáár zat hij in zijn grijzen raad,
Grootmoedigheid in 't oog,
Met strengheid in het kalm gelaat,
En krommen wenkbraauwboog:

» Het woest geweld woedt door mijn land
» In bloed en tranen rond,
» Schoon menig door mijne eigen hand
» Geregte doodstraf vond.

» Betalen zullen zij het duur,
» Betalen met hun bloed:
» Ik zuiver Vlaandrens woud door vuur
» En staal van 't vloekgebroed!"

Hij zegt, en 't heller-vonklend oog
Geeft aan zijn woorden klem;
Hij heft het fier gezicht omhoog,
En, met verzwaarde stem:

» Ik zweer 't! dat mij Gods wraak verslind',

» Zoo ik het ooit vergeet!

» Al gold het zelfs mijn dierbaarst kind,

» Dit zwaard volbrengt mijn eed!"

» Leev'," roept de ontroerde vlaamsche raad,

» De woudvorst Lyderik!"

Hij veegt van 't vaderlijk gelaat

Een stillen traan van schrik.

Te regt, dat Lyderik verschrikt,

Die zoo zijn Joozram mint,

Daar hij zijn duren wraakeed wikt,

En denkt aan 't dierbaar kind.

Is 't regt hem boven alles waard,

Teêr is zijn heldenziel.

Zijn moeder kustte vrij zijn zwaard,

Waarvoor haar dwingland viel (*).

Wie stapt er schichtig in de zaal?

Eene arme weduwvrouw;

Haar aangezicht en doodsch en vaal

Toont diepen folterrouw.

(*) Finard.

Zij naakt, en legt voor Lyderik
Een korfje, al knielend, neêr.
Op haar en 't korfje wendt zijn blik
Zich beurtlings, droef en teêr.

Wat oogt hij na, verbleekend? ach!
Een uitgemergeld wicht,
Dat roerloos er gestrekt in lag,
Voor eeuwig de oogjes digt.

» » Verslagen vrouw, wat vordert gij? » »

» 'k Ben weduw: 'k vorder regt.»

» » Hier vindt gij regt en medelij:

» » 't Is Lydrik, die het zegt! » »

» Mijn is het wichtje, dat gij ziet,

» De liefeling van mijn hart.

» Verstoot eene arme weduw niet!

» God spare u zulke smart!

» Gij weet, de honger woedt in 't land:

» 'k Zat bij mijn eenigst wicht;

» Bij 't kussen van dit liefdepand,

» Voelde ik mijn nood verligt.

» Ik zie, hoe 't naar wat voedsel smacht:

» 'k Had nog wat kostbaar fruit;

» 'k Verkocht het reeds, in hoop! en bragt

» Verkwikking aan mijn spruit.

» Ik zegen 't voorwerp mijner min,

» Kus 't weder, droef te moê,

» (Al stort' de hoop mij krachten in,)

» En keer tot tweemaal toe.

» Een jongling, naar mij heen gesneld,

» Biedt ik de vruchten aan:

» » Ik brenge straks (zegt hij) u 't geld;

» » Blijf hier een weinig staan." "

» Ik smeek: verlaat een weduw niet,

» En haar rampzalig kind,

» Dat ik, zoo gij geen bijstand biedt,

» Van honger stervend vind.

» Vergeefs! de jongling komt niet weêr;

» Ik dool hem achterna,

» Ik keer en ga, ik ga en keer,

» En sidder waar ik sta.

» Maar 'k roep op eens: 't is geen barbaar:

» Ginds nadert hij: kom, red....

» » Hoe (schreeuwt hij woest,) zijt gij nog dáár?" "

» En ik zink neêr, verplet.

» Ik rijs in 't einde: 'k was alleen,

» Ik was niet bij mijn wicht!

» Ik strompel, afgepijnd, er heen,

» En 't sloot zijne oogjes digt.

» Ik kuste, God! een kouden mond,

» Verlaten weduwvrouw;

» En zonk, bezweken, op den grond.

» God spare u zulken rouw!"

En Lydrik, met een donderstem:

» » Verga, wie 't fruit ontnam!

» » De snoodaard! treff' dit slagzwaard hem!

» » Zijn naam is?" ".... » Jozeram!"

» » Mijn Jozeram," " gilt Lydrik,

En ruglings valt hij neêr;

De schrik verstijft zijn sombren blik;

In 't eind bekomt hij weêr.

En traag, met afgebroken stem:

» Rampzaalge weduw! 'k moet

» Hem straffen, al vergeeft gij hem:

» De Hemel eischt zijn bloed.

» Men brenge hier d' onmenschten zoon!»

En Joozram naakt, vol schrik,

Met trage schreên, en bleeke koon,

En neêrgeslagen blik:

» Gij staat hier voor uw regter nu,

» Maar voor uw Vader niet.

» Herken de vrouw, die gij (ik gruw!)

» Een dolk in 't harte stiet.

» Gij hebt aan de arme weêuw ontruikt

» Al wat haar overbleef.

» Sla op dan de oogen, die gij bukt,

» Dáár op uw werk, en beef!

» Al werd gij teêr door mij bemind,

» Te snoode Jozeram,

» Mijn oudst en mijn bekoorlijkst kind,

» De roem eens van mijn stam!

» Ik maak mijn wetten nooit tot schand',
» Die gij baldadig schondt:
» Dit vergt mijne eer, en 't heil van 't Land;
» Dit zwoer mijn regtersmond."

En Jozeram blikst strak en stijf
Op 't arme schaapje alleen;
Een diep bezef van 't wanbedrijf
Vaart hem door merg en been.

» Mijn zoon,..... dat is hij langer niet,
» Onwaardig mijn geslacht.
» Welaan! het heilig regt gebiedt:
» Ter strafplaats hem gebragt!

En somber klinkt de kreet: gena!
Die bang en banger stijgt.
» Denk (roept een stem) aan uwe gâ!"
Hij rilt, en snikt, en zwijgt.

Gewend naar 't wichtje en de arme vrouw
Ontrolt zijn oog een traan,
En aan den raad, verstomd van rouw,
Biedt hij zijn slagzwaard aan.

Men zegt, dat toen een wrekende arm
Zich hief tot Joozram's straf,
Hij vloekte, en straks volgde op 't ontferm!....
De stilte van het graf.

Men zegt, dat dikwijls op zijne asch
Zijn moeder hare klagt,
Die teeder en verscheurend was,
Stortte in den sombren nacht.

Men zegt, dat dikwijls Lyderik
Voor 's jonglings zielrust bad,
Maar nimmer wankelde van schrik
Als hij dit graf betrad.

Zij Byling onze Regulus,
En Jan van Schaffelaar
Onze onvergeetbre Curtius,
Zoo stout in 't bangst gevaar.

Wij hebben onzen Brutus meê
In Vlaandrens Forestier,
Die vaderliefde zwijgen deê:
Wij zijn als Rome fier!

DE VOLKSBSCHAVING.

Lierzang.

. Waar ooit uw tempels stonden,
Uw schoonste tempels hebt ge in Nederland gevonden.

HELMERS.

Door 't brullende gediert zag de aarde zich omringen,
En lag verwoest, verkeerd in onafzienbaar graf.

De sterfling rijst, besluit het schrikheir te bedwingen,

Ontruikt het stout zijn prooi, en dwingt zijn woestheid af.

Aan 't opgedrongen juk moet zich de leeuw gewennen!

En alles moet den vorst van 't wereldrond erkennen!

En hij, die ieder dier tot zijn bestemming riep;

Die wat de onschatbre gunst der rede nooit mogt smaken,

Voor haar verheven les ook vatbaar scheen te maken,

Hij was 't, die door zijn brein nog in Gods schepping schiep.

Beschaving, 't is uw beeld! Op voorregt moog hij pronken,

Die 't voorhoofd heft, waarop hij 't merk der Godheid draagt,

En godlijk licht zij hem, ten adelbrief, geschonken,

Beneden 't slaafsche dier waar' hij welhaast verlaagd,

Waart gij geen vaste gids van zijne onzekre schreden,
Deed gij hem, slaaploos, niet zijn roeping tegentreden,
Der rede rigtsnoer in de nietverwrikbre hand.

Een meer dan helsche nacht stortte op de volken neder,
En alles keerde ras in d' ouden bajert weder,
Bedwongt gij 't menschdom niet in altijd-vaster band.

Gelooft gij 't niet, o Bat! Wil niet uw erf ontvaren;
Verbeelding voere u slechts in d' afgeronnen tijd!
Welligt zelfs waar gij staat, dáár rees, vóór duizend jaren,
Het sombere eikenbosch den bloedgod Thor gewijd.

Ziet gij dien bleeken vreemde, er, woedend, aangegrepen,
Vóór 't zodenouter door Druiden, juichend, slepen?

De priester, met het mes gewapend, rijst, en stoot,
Stoot, roerloos, toe! Gij siddert, Bat, het oog vol tranen.
Ja, liefde, de eerste deugd, zag meest haar fakkel tanen,
En 't eedler kroost verbleekt om 't bloed, waaruit het sproot!

De Wijsbegeerte, heul en heil der stervelingen,
Zij, van uit God gevloeid, en weêrglans van zijn licht,
Heeft tot een traan van angst zich dikwijls voelen dringen,
En in het worstelperk voor 't wanbedrijf gezwicht.
Socraat! in 't kunstland, waar Homerus snaren klonken,
Waar gouden spreuken op de tempelwanden blonken,

Is U der waarheid loon, is U de dood, bewaard.

Zie neder op den Griek! hoe streng zijt gij gewroken;

Ach! had een Socrates tot hem altijd gesproken,

Hij waar' nu niet ten prooi aan 't rustelooze zwaard.

Een Cook mogt met zijn bloed zijn' weldaân ook betalen.

Gewis, dat nu den held de loonrust tegenlacht.

Wie kon met schoonere eer, en schooner zege pralen?

Hij scheurde volken, als een God, uit hunnen nacht.

De eens ongevormde ziel mogt door hem 't leven smaken;

De wilde voelde 't hart van hooger vuur aan 't blaken,

En voor den grooten Man den boezem warmer slaan.

Dit, Handel, was uw werk! Beschaving volgt uw wenken;

Uw hand wil, wat natuur ons land onttrok, ons schenken,

Bevrucht de wildernis, en temt den oceaân!

Maar hoe! ik zou van volks-, van zielbeschavers spreken,

En U tot offer niet mijn zang en harte biên,

U, die men zegnend zich op moordnaars hoorde wreken,

Die 't misdrijf en den dood het fiere hoofd dorst biên,

O Palestina's Wijze! aan 't vloekhout vastgeklonken,

Mort gij niet! Nog één les moest aan den mensch geschonken!

Uw levensloop blinke uit, uw dood is hooger lof.

Uw les is zuiver als de Godheid; zij is waarheid;

En treft elke edele ziel met onweêrstaandre klaarheid,
En vormt den mensch tot mensch, tot engel in het stof!

Vaar voort, Beschaving! rijs op onafmatbre vlerken!

Schiet als een tweede zon uw glans op ieder oord!

U zal der Kunsten koor in steiler vaart versterken;

Reeds drijft het aan uw zij' op zilvren wolken voort.

En wie beperkt uw vlugt? In de eeuw der Wetenschappen,
Snelt gij heel d' aardbol rond met onvermoeide stappen.

Gij klomt met noordsche Czars reeds vroeger op den troon
Nu vormt gij volk bij volk tot engelzaligheden,
En wordt, gelijk de Vorst, bemind, ja, aangebeden,
Waar gij ten parel zijt der vorstelijke kroon.

Ja, 't onverbasterd bloed voel ik met snelheid vloeijen,

Zoo lang ik, teêrgeroerd, van Neêrland zingen zal.

Door 't nevelig voorheen zal steeds zijn eerglans gloeijen:

Wie schonk er heller licht aan 't diepverbaasd heelal?

Europa duizelt rond in 't middeleeuwsche duister,

En eeuwig, ja, gewis! prangt haar der domheid kluister.

Maar, neen! een stralenvloed vaart op uit Haarlem's muur.

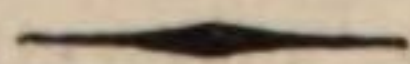
Dank U, o Neêrlands eer! dank U, o eer der aarde!

O Koster! en de nacht, die eeuwen lang zich schaarde,

Drijft weg! Gij, Prometheus, vond levenscheppend vuur.

Nog heerscht in 't eigen land, dat zoo veel wondren kweekte,
Beschaving, onderwijs, bij kunst- en broedermin,
In 't land, dat zeeën dwong, op dwinglandij zich wreekte,
Waar 't veld één tuinperk is, en 't volk één huisgezin!
Waar de arme in 't lagchend oord, versierd met Vorstennamen,
Genoegen bij het werk, en rust in huis mag aâmen,
En tot den eererang van nuttig burger stijgt;
Waar elk zich dankbaar weêr mag Nederlander noemen,
En 't vrijgevochten erf met hartefierheid roemen,
En nooit gedwongen spreekt, en nooit gedwongen zwijgt.

Klein, laaggelegen Land, in luister hoogverheven,
Stiefmoederlijk bedeeld, en pronkstuk der natuur,
Blijf de aard' het toonbeeld van Beschaving immer geven;
En blink, blink schittrend uit tot aan haar sloopingsuur!
Op U moog zij met dank, vol eerbied, blijven staren,
En, naar U ingerigt, eens al uw heil ontwaren,
Door vrijheid, zelfgevoel van adel ook bekroond.
Dan werpt de Wijsbegeerte om zich voldane blikken;
Dan snoert zij mensch aan mensch in gouden liefdestrikken;
Dan is op 't jammerdal een hemel neêrgetroond!

NACHTBESPIEGELING

OVER

HET GEBED.

Lierzang.

Ook ik, ik ondeel, slechts een schaduw van 't bestaan.
Een niets, geen droppel in d' onmeetbren oceaen
Der wezens, waag het niet door mijn vermeetle klanken
U iets te smeken. Neen, mijn God! ik kan slechts danken.

HELMERS, *Lofzang op Jezus.*

De nacht rust op de zwijgende aarde,
En 't halve menschdom sluimerde in.
'k Verdreef den slaap, die om mij waarde,
En denk aan God en mijn Vriendin.
Ik kniel voor U, almachtig Wezen!
Ik, die van 't legerbed gerezen,
Mij aan de logge rust ontwoel;
Ja, 'k voel mijn teeder hart ontvonken.
Mag ik met Dichtergeest niet pronken,
'k Heb warm en dichterlijk gevoel.

Hoe lang zal zich de Bard verlagen

Tot kinderlijke beuzeltaal?

Als Wijsbegeerte 't licht doet dagen,

Verzaadt dan ijdele woordenpraal?

Hoe! als de langomwolke waarheid

Den nacht doorstraalt met hemelklaarheid,

Die 't oude Euroop uit sluimring wekt,

Zou Dichtkunst nog haar zang verkwisten?

Geen denkbeeld in de ziel doen gisten,

Dat haar tot zelfvolmaking strekt?

Zij moge, om toovrend ons te ontroeren,

De rozen strooijen over de aard',

Of in haar vuist den donder voeren;

Haar is een hooger wit bewaard:

Ons tot het zeedlijk schoon te prikkelen,

Het ware aan 't kortziend oog te ontwikkelen,

Is 't haar bestemde heerlijk doel.

Haar onuitroeibre wortel, even

Als waarheidszucht ons ingedreven,

Ontkiemt uit zuiver zielsgevoel.

Welaan dan! fier en stout gesproken!

Beziel, geliefde nacht, mijn lied!

Wie wierook doe voor afgoôn rooken,

Ik offer op hun altaar niet.

Moge elders 't kunstlied hooger zwellen,

En in verbeeldingskluister knellen,

Wien 't ziel en zin in vlammen zet;

Ik zal genoeg mijn vlugt verheffen,

Mag ik den toon der waarheid treffen:

Ik kniel, en ik bezing 't Gebed.

Moog toon en zang bij prachtlicht klimmen

Door 't ruim van 't hooge kerkgewelf;

Ik zie voor 't prachtlicht starren glimmen,

Voor tempeltin den hemel zelf.

Klinkt hier geen kunstbegaafde gorgel,

En rijst en rolt er hier geen orgel,

Mij roert het statig stille diep.

'k Rig de armen en de tintlende oogen,

Met mijne ziel, tot Hem ten hoogen,

Die haar in eeuwig aanzijn riep.

Onnoembaar, onverklaarbaar Wezen!

Onpeilbaar in uw liefde en magt,

Gij doet me uw naam in vuurgloed lezen!

U predikt luid de stille nacht.

'k Bid niets van U; ik kan slechts danken,

Maar niet met ijdele, doodsche klanken.

U lof en luister, U alleen,

Zoo groot als goed! Gij hebt mij 't leven,

Een ziel en een Vriendin gegeven!

U zij de lof door de eeuwen heen!

Elke eeuw moog naar haar geest misvormen

't Volmaakt, het eindloos Albegin;

De mensch 't ontkennen of bestormen

Met dwaas- of trotsverdwaalden zin;

Het is! het wil alleen het goede,

't Zij 't ons verdelge of ons behoede;

Zijn onverwrikbre wil geschiedt.

Ik ook verhef mijn dankvol harte

Omhoog in wellust of in smarte;

Maar bidden kan of durf ik niet!

Wie waagt een voorschrift mij te geven

Van wijze of woorden in 't gebed,

Wanneer de godsvonk, me ingedreven

Met d' adem, 't hart me in vlammen zet?

Bij 't staren op het zonnepralen,

In 't prachtig rijzen, klimmen, dalen;

Bij 't staren, in het nachtelijk uur,

Op d' oceaen van d' eeuwgen hemel,

En 't baakvervangend stargewemel

Is mijn gebedenboek natuur!

Zie! grootsch is 't nachtkleed neêrgezonden,

En schilderachtig rijkontplood,

Met onbeschrijfbre, ontelbre vonken

(Als 't veld met bloempjes,) overstrooid.

Zie vuur-, o neen! ligt wereldbollen

Door de onafzienbre ruimte rollen.

'k Zink neêr, als door die pracht verplet.

Hoe lang zal ik nog de aarde drukken?

'k Lig spraakloos! 't stomme zielsverrukken

Is Gode 't heerlijkst dankgebed.

Vraag aan de minnares, wat woorden

In 's liefdings overdierbren mond

Haar onweêrstaanbaar zacht bekoorden,

Toen beider ziel zich zaam verbond.

Hij rigtte op haar zijn fonklende oogen,

Hij wilde spreken: vruchtloos pogen!

Zijn boezem hijgde zwaar; zijn mond

Zonk, zuchtend, op haar kuische lippen,

En liet de toovertaal ontglippen:

»Ik min u tot den jongsten stond.»

O God! ik voel mijn wangen gloeijen,

Van tranen overstroomd. Omgaf

Mij hooger sfeer? slaakte ik mijn boeijen?

Schudde ik het stoffijk huldsel af?

Zal 't zaalgend of verpijnd geweten,

De straf of 't loon zijn toegemeten,

Waar de aard' de voorproef reeds van schonk,

Als brave of Godvergeten daden

De ziel verkwikten of belaadden,

Die vrij zich hief of dierlijk zonk?

Waar ben ik?.... stoffelijke zinnen!

Bezwaart gij dan mijn ziel niet meer?

Leef ik nu eerst, om slechts te minnen?

Hervinde ik Haar onscheidbaar weêr,

Die 'k gistren, treurend, heb begeven?

Verwisselde zij 't broze leven,

Voor 't eeuwigzalige bestaan?

Ach! nog omringt mij 't aardsche duister;

En 'k staar, verrukt, des hemels luister,

O God! met weenende oogen aan!

Op aarde! er sluimren duizendtallen

Op 't rustbed of in 's aardrijks schoot.

Dáár zal eerlang me al 't wee ontvallen

Naast haar, die heul en heil mij bood.

Ja, 't eigen graf blijft ons verbeiden,

En de Almagt zal ons nimmer scheiden

In levensloop en stervenslot.

Alle ander heil moog mij ontzinken!

Die hoop blijv' zacht mij tegenblinken,

En 'k stamel, stervend: »dank, mijn God!"

BESPIEGELING

OVER

DEN DOOD.

Lierzang.

Time flies , Death urges , Knells call.

YOUNG.

Quitte-t-il ce séjour?

Rien ne trouble sa fin: c'est le soir d'un beau jour.

LA FONTAINE.

Wat heeft gij, brave stervelingen,
Voor Gods gezant op aard', den Dood,
Die boven de ondermaansche kringen
U voert, en 't laatst geheim ontbloot?
Wat grootsch verschiet blaauwt op bij 't sterven!
't Bestaan vervangt het levenderven,
En de eeuwigheid één oogenblik.
Wie aan de deugd bestendig kleefde,
Wie zonder vlek en wroeging leefde,
Sterft zoo hij leefde: zonder schrik!

Aanschouwt, ten prooi der helsche snoodheid,

Gesmeten in een kerkerhol,

Het ideaal van menschengrootheid,

Socraat! en nadert, eerbiedvol!

Zou hij zich boei en wet onttrekken,

Door vuige vlugt zijn naam bevleken?

Neen; duizend maal sterft hij veeleer!

Hij brengt den beker aan zijn lippen;

Hoort Hem het jongst vaarwel ontglippen,

En knielt! Hij is geen sterfling meer!

Ziet Anitus, des menschdoms basterd,

(Die de onbezoedelbare deugd

In haren liefeling heeft belasterd,

Hem afschetste als de pest der jeugd!)

Bleek, onder d'arm des doods gebogen,

't Schuim op den mond, de woede in de oogen,

En met te berg gerezen hair.

Ziet, felste straf, die hem doet ijzen!

Des Martlaars beeldnis vóór hem rijzen!

Hij sterft, en de eeuwigheid is dáár!

Wie zou een' Socrates beklagen,

Schoon hij in 's levens lente viel?

Wie kan zoo schandlijk zich verlagen?

Een de eeuwigheid onwaarde ziel!

Wie zou zulk zalig overlijden,

Niet vurig wenschen en benijden,

Bij keuze tusschen dood of hoon;

Bij 't denken aan zijn menschenwaarde,

Aan d' onschuldwreker zelfs op aarde,

Aan 't nakroost, aan des Eeuwge loon?

Maar wie toch die der boozen jaren

Benijdenswaardig, zalig acht,

Schoon zij zich op hun kruin vergâren,

En schijngeluk hun tegenlacht?

Wat zeg ik? is 't, met vrij geweten,

In vuige onvruchtbaarheid versleten,

Langst leven, sterfling! iets u waard,

Bij 't kortste, maar met vrucht gesloten?

Wie de echte keus hier kon verstooten,

Waar 't licht onwaardig, diepontaard!

Ja, 't kortste, 't kormervolste leven,
Dat één dag ziet met vrucht besteed,
Is beter, dan het langst geweven,
Dat, zonder vrucht, in heil ontgleed.
Zou 't leven zijn: slechts ademhalen,
Natuur en dood den cijns betalen,
En ('k ijs er van!) te zijn vernield?
Zulk leven is ook 't dier geschonken,
Is lager dan zijn stand gezonken,
Is helschverbasterd, onbezielt!

O gij, dien blonde of grijze lokken
Omkruiden, o, hoe kort van duur
Schijnt u uw leven, reeds voltrokken!
Min kort schijnt u 't nu vlugtend uur.
Sla 't oog op uw vervlogen dagen!
Zij rukten voort bij onweêrsvlagen,
En schaars bij blijden zonneschijn.
Gij zoudt niet meer, met struikelschreden,
Op d' eigen doolweg willen treden,
En hier wilt gij onsterflijk zijn!

Verheft u, eedle stervelingen!

Zoo vaak belasterd en bespot,

Zoo vaak ten prooi aan folteringen;

Uw redders zijn de Dood en God!

Ja, schoon door doornen voortgetreden,

Voelt ge u geschapen voor een Eden:

Den doortogt biedt het stille graf.

Ach! mogt gij nimmer de aard' begeven,

Gedoemd in eeuwigheid te leven,

Wat loonversteking; neen, wat straf!

Afgrijslijk denkbeeld! nimmer vlugten

Dit boosheidzwangre tranendal;

Al moest gij smart, noch grijsheid duchten,

Bij 't opgehoopte jarental;

Zich nimmer, in verheevner kringen,

Door braven slechts te zien omringen;

Uw vrienden nooit te zien, uw God!

Spreek, gij, die 't driftenheir blijft boeijen!

Zoudt gij dit ramplot niet verfoeijen,

Dit zielverpletterendste lot?

De bleeke doodvrees moge ontzielen ,

Wie voor de deugd niet heeft geleefd ;

En wenscht , zich gansch te zien vernielen ,

Die 't oog ten hemel slaat , en beeft.

Dáár wacht hem zijn ontwaakt geweten ,

Dat , door verscheurende adderbeten ,

De rust zich eeuwig ziet ontruk ;

Dáár , waar hij (zoo ooit booswicht liefde !)

Het voorwerp , welks verlies hem griefde ,

Aan 't bloedend harte nimmer drukt.

De man , die voor zich zelv' niet leefde ,

En nooit de ellendigen verstiet ,

En nooit voor 't misdrijf week , of beefde ,

Wijkt ook , beeft ook voor 't sterven niet !

Ginds wachten hem zijn lievelingen ,

En alle die herinneringen

Zoo waard aan zijn verfijnd gevoel ;

Ginds wacht hem de allerteêrste Vader ,

Die tot hem roept : » mijn Zoon , treed nader !

» Uw deugd volbragt des levens doel ! »

Hij heeft, omklemd van aardsche banden,
Den dood geroepen, noch gevreesd;
En hij beveelt in 's Eeuwge handen
(Als eens zijn levenslot,) zijn geest!
De ziel vlugt ver van 's aardrijks vlakke,
Waar storm bij storm zich zamenpakte,
En 't ligchaam rust in 's aardrijks schoot.
Op, mensch! den tijd en 't stof ontreen!
O schande! een onverdelgbaar wezen
Zou siddren voor den schijnbren dood!

Zie aan de azuren westerkimmen
Reeds in zijn jongsten glorieglans,
Den vader van het daglicht glimmen;
Het purpergoud omvloeit den trans.
De nacht zal dien welhaast bedekken,
En laat zijn floers reeds nederstrekken;
Welhaast gelijkt dit oord een graf.
Maar, aan het halve rond ontweken,
Verlicht de dagtoorts andre streken:
Dit beeld maalt, Wijze, uw uitvaart af!

I N H O U D.

VOORREDE	bladz.	1
LOFDICHT OP DE NEDERLANDSCHE TAAL	»	1
H. DE GROOT, OP HET SLOT VAN LOEVESTEIN	»	20
DE VLAAMSCH ZANGBERG	»	24
DE MOEDER TE WATERLOO	»	37
DE GRIJSAARD TE WATERLOO	»	40
DE HOND VAN DEN ARME.	»	43
DE VRIEND VAN DEN ARME. <i>Geschiedkundig Verhaal.</i>	»	47
DE MOEDER EN DE LEEUV VAN FLORENCE. <i>Romance.</i>	»	50
DE KINDERMIN. <i>Verhaal.</i>	»	55
DE VEEZEN. <i>Klaagzang</i>	»	60
EDWIN EN LIZE. <i>Romance.</i>	»	63
ZOMERAVONDVANDELING. <i>Aan mijne Vriendin.</i>	»	68
GODS LAATST EN SCHOONST WERK.	»	73
AAN HAAR	»	75
AAN HEM	»	78

I N H O U D.

RIJM VOOR DEN HOLLANDER, ONRIJM VOOR DEN VLAMING.	bladz. 82
LYDERIK DE BUCK, EERSTE BOSCHVACHTER VAN VLAANDEREN. <i>Romance</i>	» 83
DE VOLKSBESCHAVING. <i>Lierzang</i>	» 92
NACHTBESPIEGELING OVER HET GEBED. <i>Id.</i>	» 97
BESPIEGELING OVER DEN DOOD. <i>Id.</i>	» 105

Duyse, Prudens van

Gedichten

's Gravenhage 1831

P.o.rel. 6551

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10038317-2